

శ్రీ రస్తు.

శ్రీలక్ష్మీరంగనాథాయనమః.

శ్రీ రంగ శతకము.

అం త్య నే మ సీ స ప ద్య ము లు.

చిచదువనెరకొను శ్రీమద్భగవద్భక్తగ్రాగణ్యుల
కంశ్యతోపయుక్తముగా శ్రీమదుహయిదరా
బాదాసమీపంబీబీనగరంలో పూర్వంబా
—ను అంబరుపేటలో ప్రస్తుతం నివాసము

గానున్న అన్నగారి- వేంకటకృష్ణ

రాయ నామధేయ భగవద్భ

క్తునిచే భక్తిమార్గముగా

రచియింపబడి

పెద్దలచేదీద్రంబడి, చెన్నపట్టణం

పిడుగు-సుబ్బరాయయ్య అండ్ సన్ గార్ల

హిందూరత్నాకర ముద్రాక్షరశాలయందు

గ్రంథకర్తవలననే

మొదటితూరి అచ్చుకూర్చించి

ప్రచురింపబడియె.

౧౯౦౪

యీదిగువనవ్రాయబడినశతకములు కేవలభక్తిరసముగా బహు
మంచిగావున్నది. యెదుమవైపువ్రాయబడినగ్రంథములు ప్రస్తుతంరచి
యింపబడినవి. యిందులోస్వారశ్యం చిత్తగించగా విశదంకాగలదు. చ
దువనిచ్చయించెడు నామఖ్యసఖులుమొదలయినవారికి తగుమాత్రంస్వ
ల్పప్రతులు నావలన అచ్చకూర్చింపబడినవి. అచ్చకుపూర్వమే వీటియొ
క్కాయు యింతకుపూర్వం నాచేరచియింపబడి సర్వధారినామసంవత్స
రములో అచ్చకూర్చింపబడి కావలయువారికి వెలలేకుండా పంపిగల
నని ఆయాపుస్తకములపయిననే ప్రకటనవ్రాయబడి ఆప్రకారంవ్రాయం
కాబడిన శతకములు అనగా యీదిగువన కుడివైపు అగుపరచిన వా
టియొక్కయు భక్తిరసము స్వారశ్యమును చూచిసార్వకాలమున్ను అ
చ్చకూర్చించుకవి క్రయపరుస్తు లాభమును సంపాదించుకునెకొరకు
కొందరువర్తకులు మొదలయినవారు సరాగరువారి ఆక్ట్ప్రకారం త
నుపేరవీ రిజిష్టర్చేజి యివ్వవలెనని బహుగాకోరివుందురుకాని ఆప్ర
కారం వకరియందే స్వాతంత్ర్యంపెట్టడంలో యితరులకు ఆధికారంలే
నందున కొంతకాలం పిమ్మట గ్రంథములకు నష్టంసంభవించుననే సం
దేహంవలన యెవరికిన్ని రిజిష్టర్చేయబడివుండదు యీగ్రంథమునుంచి
ద్రవ్యాలాలాభిలాషులైన వర్తకులేకాని ముద్రాక్షరశాలాధికారులేకాని
కీర్తివిశేషములనుకోరె భగవద్భక్తులు మొదలయినవారలేకాని యీ
యావత్తుగ్రంథములున్ను తమతమయిష్టానుసారంపలయు నప్పుడల్లా
అచ్చకూర్చించుకొనుటకు నిండా స్వాతంత్ర్యంవుండగలదు నావలన ఆ
టంకం యెంతమాత్రంలేకు యేవిధమువలననేకాని గ్రంథప్రచురమునకు
సహాయపరులైన సత్పురుషులనుగురించి నిండాప్రాధికంచుచున్నాడను.

౧. శ్రీరంగశతకంసీసపద్యములు ౧. శ్రీహరిశతకం ఉత్పలమాలలు
అంతనేమములు అచ్చటచ్చట స్లేం చంపకములు.

భగవద్భక్తులుకూడా కూచబడినది. ౧. హనుమంతశతకం కందపద్య

౧. రామకథాప్రతిపాదకచైర్యములు రకారప్రాస.

పుటసంఖ్య. పంక్తిసంఖ్య.

తెప్ప.

వప్ప.

౩	౨౩	బండిగాత్	బండిగాత్
౪	౨౪	నావేషు	నావేషు
౫	౧	బల్లి షు	బల్లి షు
౬	౨	గోపకుల్	గోపకుల్
౭	౩	నకాపురిషేషు	నకాపురిషేషు
౮	౩	నాం	నాం
౯	౪	బహుపట్టు	బహుపట్టు
౧౦	౫	యంగమునగుట్టు	యంగమునగుట్టు
౧౧	౧౧	బహుపల్వ	బహుపల్వ
౧౨	౧౨	రిపులొల్వ	రిపులొల్వ
౧౩	౧౩	డెనడెన	డెనడెన
౧౪	౨౦	సోకుమూకలకొనీజోలియే	సోకుమూకలకునీజోలియే
౧౫	౨౧	నీదుభాతి	నీదుభాతి
౧౬	౨౨	నీకొకకన్నగా	కన్నగా
౧౭	౨	విబుధులవనము	వనము
౧౮	౧౦	దేల్పు	దేల్పు
౧౯	౧౨	సలిముఖులు	సలిముఖులు
౨౦	౧౨	సూక్ష్మతనొప్పు	నొప్పు
౨౧	౧౯	తిమిరిభూధరమువెట్టితివి	తిమిరిభూధరమునెట్టితివి
౨౨	౨౨	చెలసనూహములు	చెలి
౨౩	౨౩	లొవ్వు	లొవ్వు
౨౪	౨౪	నిచెవిపోగు	నీచెవిపోగు
౨౫	౨౫	బాల్యపురము	బాల్యపురము
౨౬	౨౬	యుపాయములిపోము	యుపాయములిపోము
౨౭	౨౭	దరము	దరము
౨౮	౨౮	మిజాబునకు	మిజాబునకు
౨౯	౨౯	బాలుఫము	బాలుఫము
౩౦	౧౦	నీనుద్దు	నీనుద్దు
౩౧	౧౧	దరమట	దరమటే
౩౨	౧౨	నిక్కపువదంతి	నిక్కపువదంతి
౩౩	౧౩	నీనివాసంబు	నీనివాసంబు
౩౪	౨౩	నిప్పులకణాలు	నిప్పులకణాలు
౩౫	౨౪	వానికితగ్గిగోట	వానికితగ్గిగోట
౩౬	౩	దంతవక్తుగ్రణాన	దంతవక్తుగ్రణాన

ప్రాసంభ్యం.	మక్తసంభ్యం.	తపస్వ.	చపస్వ.
౭	౧౭	నియన్మ	నీయన్మ
౭	౨౩	చేని	చేని
౪	౨	పటములపుదిచ్చి	పటములపుడిచ్చి
౪	౪	నిసహూదరికి	నీసహూదరికి
౪	౬	నిగగముల్ దేవె	నిగమముల్ దేవె
౪	౭	గొల్లలకుదోచెనె	గొల్లలకుదోచెనె
౪	౮	సేతలెల్ల	సేతలెల్ల
౪	౧౪	నిగనిగల్	నిగనిగల్
౪	౧౫	గండుజేమచారు	గండుజేమలచారు
౪	౧౬	యుదమునందు	యుద్ధమునందు
౪	౧౭	పశువత్య	పశువచ్చ
౪	౨౨	నినుబొందిరతులెల్ల	రరులెల్ల
౪	౨౩	మీదకబ్బముల్	కబ్బముల్
౫	౩	కోడలునీకుపలుల	నీకుపల్కుల
౫	౬	పునకొసంగితివి	పునకొసంగితివి
౫	౬	పౌతి	ఫౌతి
౫	౧౧	కనకనీదురూపు	కననీదురూపు
౫	౧౨	యంజనీసుతునిపె	సుతునిపె
౫	౧౩	కలశజుడునీచె	డునిచె
౫	౧౬	హరిహాయుదధిక	హరిహాయుండధిక
౫	౨౫	కారనీచాంధనంబు	రారనీచాంధనంబు
౧౦	౧	పాపసంసుములదొల్ప	దొల్ప
౧౦	౪	తసువుపుష్టి	పుష్టి
౧౦	౫	భాపితివివష్టి	తష్టి
౧౦	౭	దయాసున్మష్టి	సుదృష్టి
౧౦	౯	ధూర్మదవంచు	ధూర్మదవంచు
౧౦	౧౨	నొలగగొట్టు	దొలగగొట్టు
౧౦	౧౭	మోచ్చుకీర్తికనపక్షి	మోచ్చుగలకీర్తికపక్షి
౧౦	౧౮	పథతులేర్పరించి	పదతు
౧౦	౨౬	వీవున	వీవున
౧౧	౧౨	విదౌజని	విదౌజని
౧౧	౧౩	దీనుతాదివాకసుల	దీనుతోదవాకసుల
౧౧	౧౫	నీహాక్రమించి	నీవాక్రమించి
౧౧	౨౧	దనరివి	దనరితిని

ప్రతిసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్ప.	సవ్య.
౧౧	౨౨	మొరన్	మొరన్
౧౨	౩	దుగలిచ్చి	దుకలిచ్చి
౧౨	౪	పురికంపితివి	పురికంపితివి
౧౩	౧౧	కవులున్న	కవులున్న
౧౩	౧౨	తొండ్రిరాము	తొండ్రిరాము
౧౩	౨౨	ధైర్యమునబంచి	ధైర్యమునబంచి
౧౩	౨౪	మునెల్లతోడ్తోడ	మునెల్లతోడ్తోడ
౧౩	౩	మ్మంఘ	మ్మంఘ
౧౩	౯	యిపుడునన్నేలు	యిపుడు
౧౩	౧౦	శతధన్వసంసి	నరసి
౧౩	౧౨	సకలమెమరని	మెమరని
౧౩	౨౪	బల్మహాప్తి	బల్మహాప్తి
౧౪	౨౨	నజాన	నజాన
౧౪	౧	కోగములతొషధపు	కోషధపు
౧౪	౨౪	చెరులేకపుడు	చెరుపులేకపుడు
౧౪	౨౬	దున్యాతమాము	తమాము
౧౪	౨౬	నేలనేతలధా	ధా
౧౪	౨౮	ఆనలేంద్రసుత	ఆనలేంద్రసుత
౧౬	౪	నీదండ	వీదంట
౧౬	౧౨	కడలినొకకట్టు	కడలిలోనొకకట్టు
౧౬	౨౮	ధనదునియడిగివే	ధనదునియడుగవే
౧౭	౧	నాకగుళితి	భీతి
౧౭	౪	యావయిహాల	యావయిపాల
౧౭	౧౪	పులుగుపై	పులుగుపై
౧౭	౧౬	డానీపొంచిగధింప	డానిపొంచివధింప
౧౭	౧౯	చాలదానినుపీడ	చాలదోనినుపీడ
౧౭	౨౧	బుగ్గలనునీటు	గీటు
౧౭	౨౨	నధిపుడు	నధిపుడు
౧౭	౨౪	గారముజెంచి	గారవముజెంచి
౧౮	౮	స్థాత్ర	స్థాత్ర
౧౮	౧౨	నాతిగానొనర్చి	నాతిగానొనర్చి
౧౮	౨౧	ముల్లుముల్లు	ముల్లుముల్లు
౧౮	౨౪	నజానిమని	నజామిమని
౧౯	౧౨	ప్రాధానత్వనీరదశరీర	నీరనీరదశరీర

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రంగ శతకము.

శ్రీరమాయ క్తరంగనాథస్వామి నేనమః.

శ్రీమద్రమాదేవిచెలువారనీసారి గంగాభవానినికగముకుమారి।
తలపనజుండునందనుడునీకు వురారిసతతంబుతెగనివిశ్వాసకారి। శక్రుం
దునీదుర్యాసతుకుసుబేదారి యహికులవైరిభేషగుసవారి । పరమపదం
బులోపలనీదు కభహేరిపాతకిజనులకేర్పడనిదారి । యూరనీదుప్రభావ
మింతనుచునేరి । కైనబొగడనశభ్యమానటమురారి । భళిరభవభంగ
భక్తహృష్యద్భృంగ । విమలకరుణాంతరంగకావేటిరంగ ॥ ౧ ॥ అబ్బ
బ్బనిన్నెన్ననానెనాకు తరంబునమరులకైననత్యద్భృతంబు । బ్రహ్మాండ
ములకునిగపట్టునీయుదరంబు చెలిగర్భముననుంటచిత్రతంబు । గోపల
లామనీకునుబెట్టెబువ్వంబునమరులకిడితివీవమృతంబు । క్షీరభాండములు
జేసితివిదొంగతనంబురమణులతోడజారతఘనంబు । సలిపితివినీచరిత్రంబు
సంతతంబు । చదువుజనములకబ్బుమోక్షమునిజంబు ॥ భళిర ॥ ౨ ॥
నీకీర్తిప్రకటింపనేర్చెగావార్తికి నిన్నువర్ణనసేతునేనుటూకి । దశరథు
డతికృతార్థతనొందెనినుసాకి దలచునీమహిమవింతగపినాకి । నిగనిగలే
గయునీనెలతముకుగుబులాకి చెలిగదీనులకుజేసితివినేకి । నీకింకరుండువా
ర్నిధిదాటెవడిఘాకి పాపాహితతికీనీభజనకేకి । పొగడబడుటలునీమనం
బునకుపోకి । విరవినినుగొల్పువాడెలసద్వివేకి ॥ భళిర ॥ ౩ ॥ కబ్బము
లైప్పులక్షణముజాడలెరుంగ సంస్కృతాంధ్రములులేశములెరుంగ । నను
రకాండములన్లోకములపాఠమెరుంగ ఘనపురాణములమార్గములెరుంగ ।
గ్రామ్యదేశ్యాదిసంగతులభేదమెరుంగ జాతీయవచనసంచయమెరుంగ ।
గురులఘువర్ణముల్గూర్చుచందమెరుంగ విశ్రమస్థశసంధివిధులెరుంగ ।
చిరుతబలుకులుజననిమెచ్చినవిధంగ । దయదలంపుమునాకవిత్వమువినం
గ ॥ భళిర ॥ ౪ ॥ కమలాకరమునపంకమునున్నగౌరతేమి కమలారినలు

పుణ్యేకడమదేమి | ములులున్నచాంపేయములకు వంచనలేమికురుచైనచెరు
 కుతకుగవలదేమి | రవిసారధికిశరీరముసకంబై తేమి వక్రియానదికపావ
 నమదేమి | పొగగప్పినంతనిప్పునశగృకొదవేమి కసవాపుదిననీచకరమదే
 మి | కవనమునకిట్టులాకవంకగలిగితేమి | స్వచ్ఛమగుభక్తిరచనలోతు
 చ్చమేమి || భళిర || ౫ || హరిహరినీదుపేరన్నమాత్రమునందు బ్రహ్మ
 హత్యాదిపాపములుడిందు | ప్రాపించునొర సంపదలాఘనులముందు తు
 దలేనియధికకీర్తులునుజెందు | సకలలోకములవశ్యములుజేకురుమందు ప్రే
 తాధిపతిచాలభీతినొందు | ననుపమసుఖదమైయలరునీపురమందు | పొస
 గనేవేళకాపురమునుందు | రనుచునిగమాగమములనేనరసివిందు | వే
 ల్పుగుమిలోనదలపనీవేపసందు || భళిర || ౬ || అంబుధినుదయించెనొర
 నీయిల్లాలు సకలలోకములకైశ్వర్యురాలు | ప్రాణులకెల్లనన్భవఫలంబు
 లవ్రాలు మొదలేర్పరించునీమొదటిచూలు | పూతననీకునేర్చుననిచ్చెచను
 బాలు దానికిచ్చితివిసద్గతిసుఖాలు | పిడికెడటుకులుదెచ్చిబెట్టెనీకుకుచే
 లు జరలేకదినుచునెయ్యమునచాలు | చాలుననబెకుగసంపలాసంగుశేలు |
 నరయమాచోటిదీనులకానవాలు || భళిర || ౭ || పట్టితివాచేతచుట్టుకై
 దువజోడు పరువుగాదనరెసర్పములలేడు | నీకుసమానుడొనిర్జరుండికలే
 డు నీతనూభవుడుబల్ నీటుకాడు | దుష్టులదునుమతోడైగొందువటధాడు
 యెంతంతబలుడునీకెదురులేడు | పనులెంతమైయేర్పడదునీకొకకీడు పర
 మభక్తుండునీపాలివాడు | నహహనాకభయంబీయివయ్యనేడు | శల
 పనాకైతెనీదుపాదములెతోడు || భళిర || ౮ || నీపదోద్భవిగదానిఖిల
 నీర్తలవారి నీకుకూర్చి మరిందినీరజారి | నీనామమెపుడుధ్యానించునద్రికు
 మారిని న్నెన్నమహిమలన్నియునుభారి | గోపకామినులునిగోలలేమ
 రుదారి రాధనిగొమెచ్చెగారతులదేరి | యలనాడుగిరియెత్తితటసము
 ద్రముదూరి యగ్రజుడయ్యెనీకలబలారి | శరణులొనరింతునఖిలరాక్షస
 విదారి | వేగననుగావకదలిరావేమురారి || భళిర || ౯ || ఆలినొల్లనివా
 నికమ్మగానీబిడ్డ హరుడునీప్రియభక్తులందుదొడ్డ | యదితినందనుడవైన
 పుడైతివటగిడ్డ పయిగప్పితివిగదాపసుపుగుడ్డ | గోలోకముననీకుగొప్ప
 గాతగున్నడ్డ కోపగింపపురాధకోపబడ్డ | పన్నుగానినుదల్చకున్నదొల్ల

చెడ్డగలరెనీకొరులుసంగరముకడ్డ । మఘపయోనిధినన్నద్రోయకురదొడ్డ । ప్రభుడవనిసమ్మికడకుపాలబడ్డ ॥ భళిర ॥ ౧౦ ॥ తరుణిన్మొల్లనివానితండ్రినీచెలికాడు తలిరులునీదుపాదములకీడు । ధాతయేవేళనీతలుపెరింగెడువాడు నీభటుడెవరిసన్నిధికిబోడు । నీకింకరులనెంతకేకింకరుడురాడు వరుసనీమరిదిదేవలకూడు । కదిలేనియన్నచేకరిపురంబలనాడుకొరవుల్లనిరినీకతనకీడు । ఘనుడుజలసంధవైరినీకసుగుతోడు । నాలగావులగుములునీకమరెబోడు ॥ భళిర ॥ ౧౧ ॥ సత్యధామామనస్సరసిజమాత్రాండ పరమకారుణ్యసంపత్ప్రకాండ । పూర్వసుధాశనాంబుజమత్తవేదండ నిన్నువర్ణనశేతునీనొకండ । రక్షింపుమయ్యనేరమలందు బడకుండనిర్జరావళికెల్లనీవెదండ । నీకునెచ్చెలియందునిలయంబుతెలికొండ వనితగావెలసెనీఖిలనబండ । కలిసెనటనీయనుజ్ఞలోకపులతాండ । దాగెనటమున్నునీదుకైతవముకెండ ॥ భళిర ॥ ౧౨ ॥ జంటారుమేనులసామినీవలకన్ను నీస్నేహతునకొప్పునిలిచెమిన్ను । పరిగయింటింటిలోపలదింటివటజున్ను లీలకైమెక్కవేసేలమన్ను । బండీరక్కసునకేర్పడియెనీవడితన్ను నిఖిలదేవతలందునీదెచన్ను । పాండవేయులపక్షపాతివైతినిమున్ను యిడరెధూపతులనీకెల్లపన్ను । నామనంబుననమ్మియున్నాడనిన్ను । నరమరలుమానికాపాడుమయ్యనన్ను ॥ భళిర ॥ ౧౩ ॥ వసుదేవుడనగపెంపెసగుసద్గునునింట తగబుట్టితివిసీరధరునిదంట । పూతనప్రాణముల్బోజేసితివిపంట కలిగెనీప్రియునకింగలముకంట । నజుడునిగొనియాడైనటముభాల్నాల్గింట భక్తులకుందువెప్పటికిజంట । యలకైతవపుజింకనంటవేవెనువెంట నీదయారసముకింకేదిదంట । చెలగినీనందనుడుబట్టెచెరుకుతుంట । ధవుడుగొనునీసవారిసంతతముమింట ॥ భళిర ॥ ౧౪ ॥ జండిగాల్విధముగానుందునీచక్రంబుఖండించెజలచరాగ్రణిశిరంబు । పూరింతువొరయెప్పుడు పాంచజన్యంబునీరధినడిమిలోనీపురంబు । శశిధరమకుటుతోసలిపితౌసమరంబు వడినిన్నువేడెనైవజ్వరంబు । బాపితివొరయాబాణాసురుమదంబు యాచించితటచాకినంబరంబు । నిన్నుగొనియాడువాణికన్నిటనయంబు । కరుణనాకీయవయ్యనికకపువరంబు ॥ భళిర ॥ ౧౫ ॥ పడిగనీచేరుక్కిబడియెగానావీషుచెడియెనీవబలగాశివునిహూషు ।

గనియెదుర్వాసుడకరగనీబన్నీషు నలశమంశముజేసిటతలాషు । గో
 పికల్నినుగూడగోవకుల్ఖామోషు వనజాతభవుడునీవద్దపేషు । యఘము
 లగూర్చి సేయకురనకృపురిషీషు । చెలగిజేజేలకిచ్చితివిమాషు । నారినీకీ
 ర్తిగొనియాడనాదిశేషు । డైననిలువనశక్తుడౌనటశబాషు॥భృశిర॥ ౧౨॥
 నన్నురక్షింపకున్ననునీకు బహుపట్లుయోగులమనమునీకునీకపట్లు । లల
 నయశోదరోలనుగట్టెనినుకట్లుచిరుతవైవిరుగగూల్చితివిచెట్లు । గొల్లి
 భామలగూడికొడితివిచప్పట్లు కంటివివారియంగమునగుట్లు । యంతకొం
 టెడిపొంతనింతరోషనమెట్లు తాళుదుమనరెవెంతగనుబోట్లు । గురుతు
 లుంచితివధరముల్కొరికికాట్లు । పతులెరుంగుచుననుమానబడగలట్లు॥
 భృశిర॥ ౧౩॥ నీమేనగప్పితానెమ్మిబంగరుశాల్వనీయగ్రజుడుగట్టెనీలివల్వ ।
 నీతనూభవుడువిఖ్యాతిగాబహువల్వ నీనాభినదుమజన్మించెనల్వ । యల
 పాండవులచాతికంబరాల్రిపు లొల్వనార్తికుయ్యాడుచునిన్నుపుడుబిల్వ ।
 దయజేసితొరవస్త్రముబులెకరకు విల్వదగులనిపగదివెంతగనుమొల్వ । మ
 నుజుడెవడేననిన్నునెమ్మదినిదల్వ । పరువుబారకవశమెయోపదలునిల్వ ॥
 భృశిర॥ ౧౪॥ అలనాడుకరినేలుటదియుమాకొకసాక్షిరాక్షసపుత్రుసం
 రక్షసాక్షి । యలవిభీషణునిపట్టాభిషేకముసాక్షిదిననాధసుతునిబ్రోచిన
 దిసాక్షి । యుత్తరనుదరస్తునుద్ధరించుటసాక్షి । సుదతికిపటములిచ్చుట
 ముసాక్షి । తప్పుజేసినకాకదనుబునేలుటసాక్షి యువిదగాశిలనుజేయుటమె
 సాక్షి । యితరదీక్షులబ్రోచుటెంతెంతోసాక్షి యీసిజంబెల్లననుబ్రోచితే
 నెసాక్షి॥భృశిర॥ ౧౫॥ సోకుమూకలకొనీజౌలియేబత్భీతినిపడంతియొసంగు
 నెరివిఘాతి । నీయురంబుననుండిచాచుదుమేల్పాతి నెరియలంకరణంబునీదు
 భాతినీకొకకన్నగానిలిచెజగజ్యోతిసతికొడలిచ్చెనీసఖుడుప్రీతి । నినుబాం
 దువానికెన్నికకులేదొకజాతివనజాప్రకులమునీవలనఖ్యాతి । సోదరుడునీ
 కుదశకంతసుతవిఘాతి । యరసిననుగావకున్ననీకగుజెనీతి॥భృశిర॥ ౧౬॥ నిను
 దల్పనాకంసునికిబుట్టెమదీనులుగ నిజముగావిలసిల్లెనీదుపలుగ । నీకుసం
 తసబెట్టెనీరజాలయకులుగ రవిగేరునీశరీరమునథలుగ । కరవలియోడు
 నీఘనసవారిరవాలుగ వాలినిదునిమెనీవాడిములుగ । పరగనీపేరెన్నపా
 పమనవిసమొలుగ సవలించునాకల్పషములసిలుగ । నీదయారసమెపుడు

నామీదజిలుగ । కుదురుజేసితితగనిన్నెకోరిదిలుగ ॥ భళిర ॥ ౨౦॥ విజ
యముగొనెలేకవిరులచేనీకుర్ర విబుధులచానమునీవిడిదికర్ర । తలద్యంచి
తివియమృతముదానపుడుబుర్ర నిజభక్తునకుసదానీదెభర్ర । దాసుడేమి
డిననంతనెనిండునీబొర్ర కళగదానీదువత్తుమునమర్ర । ఘనముగానీమస్త
కమునభాసిలుతుర్ర నీవిణాకోరెలన్నియుమొహర్ర । వదలజేసితివట
తృణావర్తుఘర్ర । తీవ్రగతివారునెపుడునీతేరిగర్ర ॥ భళిత ॥ ౨౧॥ పా
ణముల్ బాపితే బకుసకుత్తుకజొచ్చి యిచ్చరామెదలనీకెపుడులచ్చి । యిం
పుగానినుగారవింపురాధికజచ్చి పొసగనీశిగజుట్టెపూలుదెచ్చి । యలిరు
విలగనిసోయగముగానినుమెచ్చి మరులంతకంతకిన్తుడిగహెచ్చి । రతి
దెల్పుచునదెబిరానకొంగటగృచ్చి మోహననూరారుమద్దులిచ్చి । య
తివకోరికతగదీచ్చితావమచ్చి । కలరసనుగావుమాపదలణగబుచ్చి ॥ భళిర ॥
౨౨॥ నీలమాణిక్యసన్నిభ కాంతిదేహంబు సారంగభరునితో సలిముఖంబు ।
కరితుండములసాటి గారకరయ్యగళంబు తమ్ములబోలుపాదద్యయంబు । క
లువలతోనీడుగాగలవేత్రంబు లతివికాలముగచెన్నగుయురంబు । కలదు
లేదనగసూక్ష్మతనొప్పమధ్యంబు ముచుబాణునకుమీరుసుందరంబు । దన
రునినుజూచిగోపకాంతలుచునంబు । లాగజాలకనినుజొందిరనుదినంబు ॥
భళిర ॥ ౨౩ ॥ అఖిలాండకోటిబ్రహ్మాండాధిపతివొటదనరెనీకేర్తివేదము
లుసాట । గనజేసితొరలోకములుతల్లికి నోటనహింసాగ్రములయందా
డితాట । నారనుడెపుడుగానముసేయు నీపాటతివిరిభూధరమువెత్తితి
విగోట । ప్రళయకాలమునందుపవళించితివినీట సరసిజగర్భపశ్యకలలా
ట । ప్రముఖులకునే నదరమెనీపలుకుదాట । సద్గతికిజేరనీపేరెసడఖుభాట ॥
భళిర ॥ ౨౪ ॥ చెలసమూహములుయూచిరిగదా నినుజోలచెలగిగార
వముజేసితివిచాల । జలజాతకులశాంతుశములొప్పు నీకాలదొడరునీకు
ప్రియంబుతులశిమాల । యలఘల్గుణుండునీకనుకూలమగుచేల మేలునీమొ
దటియిల్లాలునీల । చేదిభూధవునీద్యంచితివిగానవలీల కళనిన్నుబొందె
రాక్షసవిఫాల । మదినినినునమ్మితినిపెకుగమాటలేల । కరుణననుగావు
శ్రీరమాకాంతలోల ॥ భళిర ॥ ౨౫ ॥ కోటిమన్తధులకెకుగవగదానీబా
గుకూడలేవభులునీకురులలాగు । నాణిముత్యములచెన్నలరునిచెవిపోగుద

నరే నీవలనవేదములుసోగు । కాళియశిరముపైకలిగించితివిదాగు ఘన
 తనీశరముమొక్కలముకాగు । నీచిత్తమునదలంచినదెల్ల కొనసాగుచు
 కుడు నీదళమెల్లచూచెవేగు । నీకుగెలువకపొలిదిందిమూకలేగు । దొడరి
 నీకింకరుదుశిరుల్దుల్లదూగు ॥ భళిర ॥ ౨౭ ॥ నెరితమాషాపచల్సేవి
 చాల్కపువల్లు నిలిపితాహుకపుత్రునికినీతల్లు । తన్నినభృగునిపైదనరేనీప
 రదాల్లులరయగానీయుపాయములిపొల్లు । తెక్కలికాడవైయెక్కితార
 దరల్లు నీకుపేరమరెగానేకుబల్లు । నాతులమానధనాలునీకుపురోల్లు
 కనరాదునీమిబూబునకుసల్లు । దితిజవరులదిగడనజేసితివిసోల్లు । మేలు
 దొరకొననీదయేచాలువల్లు ॥ భళిర ॥ ౨౮ ॥ నందగోపకునకానంద
 మానీసుద్దులలరియశోదనిన్నాడెముద్దు । గోపబాలురగూడిగుడచినావ
 ట చద్దులరసినాదుగుణంబులన్నిదిద్దు । మరవిందభృపునిమాయలుజేసితివి
 రద్దునీకునామెడలపరాకువద్దు । వివరించినీకీర్తివినినసద్గతిగద్దు । విననిదు
 ర్తనుజుడేవెరిమొద్దు । ప్రతినదీనులనేలబూనితివిఖుద్దు । నితరులకునెన్న
 దరమటయిట్టిజిద్దు ॥ భళిర ॥ ౨౯ ॥ నిగనిగల్ప్రాపించునీముఖంబునకాం
 తినీరజంబులనుండునీపడంతి । సాదెనిన్నెపుదుయశోదమిక్కిలిభాంతిప
 రవారిఘనతనీపయిడుబంతి । యలసినికగొనియాడెనారనాదొకదంతి
 కాపాడితనుటనికకపువదంతి । తండ్రితోబుట్టెనుత్తమయోగ్యురాలకుం
 తినీమంచిగుణముతెన్నియనిగింతి । పరగనీపేరెసకలసంపదలదొంతి । సుక
 విమదినినివాసంబునకుభవంతి ॥ భళిర ॥ ౩౦ ॥ అలసుధామునియింమటనివేడి
 తివిపూలు తగవానికిచ్చితత్తరివరాలు । కుట్టగంధముసంగికోరెగారతిమే
 లు ననపుగాదనరెపట్టణపుస్త్రీలు । కంసునిశరముభంగముజేసెనీకేలునీకు
 పాల్కసఖుండునాకుచేలు । డబలమేనత్తనిన్నాడెగాసరసాలుపూనిమెక్కి
 తివినిపులకదాలు । తలపనీసేతలన్నివంతలగుదాలు । భక్తులవివిన్నజెందిరా
 బల్లుషాము ॥ భళిర ॥ ౩౧ ॥ కలవలరిపుదునీకళగదాకడపూట ఘనుడునీకలి
 రువిలాడుబేట । చెడుపనుల్మరలస్పజించుటవనీకాటచూచెనారమృకం
 డబుడుభగోట । చూడరుయమునిదాసులుభత్రుగపచోటదాసులకెల్లనీద
 యయేకోట । నిసుదల్చుకున్నవానికితగ్గిరోటనిండువైభవమునీవుండుచోట ।
 యశము త్రిజగంబులందునీయదియెతేట । సూరెననుగావకున్ననింకేటి

మాట ॥ భళిర ॥ 32 ॥ యెలుగులదొరగన్నయెలనాగనీచాన యెవు
 దునిగొనియాడుటేనుమాన । బహుకీర్తులకు నెంచబడియెనీదుఘరాన
 గూల్చితొదంతవక్తగీరణాన । సాశ్వదుమడసెనీసమరాంగణములోన
 నఘనిదేహముజీరితటవిరాన । నధికసత్వరిమెళాలమరునీనునుమేననను
 జేర్చుభక్తసంఘములలోన । ననలునకునిచ్చితివిసహస్రాక్షుకాన । యె
 నరునీతృప్తిహుతవహహుతిముఖాన ॥ భళిర ॥ 33 ॥ కంఠభూపతికిచా
 ఖలగదానీప్రాడికల్మషవనికినీకథకురాడి । గరితలుబలికిరాగదరినీపయి
 చాడినిజముగాచెలికాడునీకుక్రీడి । వదిలెనీవుజనింపవసుదేవునకుబోడి నిఖి
 లంబులయమైననీవెరూడి । దొరికెభీష్మకునికూతురునీకుతగుజోడి నెలత
 లైరిపరాకునిన్నుగూడి । దారకుడుదోలెనీదుసవారిగాడి । యూగదట
 ధాత్రినీదుబేహుకుముకాడి ॥ భళిర ॥ 34 ॥ పరగవ్రేపల్లెలోపలనీకు
 విహరింపుపశులగాపరులునీపనులకింపు । పరభామినులకునీపైనభ్రాంతి
 జనింపుననుమానపడకనీకదివహింపు । నరుడవీవనుచుమానవులకునూహిం
 పుమనుజులనెల్లనీమాయముంపు । నీనందనునిశరంబానందమగుకంపు నేనె
 చలేనయ్యనీదుసొంపు । చెలగినీభటుడేమిజేసినదొరింపు । కుటిలచిత్తుల
 పనులనీకునసహింపు ॥ భళిర ॥ 35 ॥ పదినూరుకనులున్నప్రభుడుగా
 నియన్న భక్షింపనీకుసంబరమువెన్న । నీపదంబునబుట్టునెలతయేరులమిన్న
 మునులపాలిటిదైవమువుగదన్న । నీకటిదేశమెన్నిక సేయబలుసన్ననీదయా
 మహిమలన్నీయునువిన్న । నలసుదళనుదుపామయి నేలబడియున్నదన
 రనీవెగసిపాదమునదన్న । తననిజత్వమునొందెడుర్దశులకెన్న । నులభు
 డవునీవెగదగావసుప్రసన్న ॥ భళిర ॥ 36 ॥ వల్లవీసతులకువ్విఘ్నూరునీ
 మోవివాసవాంగననీకువదినెవావి । యురుప్రభుదనరారునుంగరాల్నీ
 చెవియురులకులేదునీకొనరురీవి । పూజించెభరతుడెప్పుడుపాదుకలునీ
 వివడిబూనితివిదైత్యవరునిప్రేవి । యరయనీసుతుడుసామకముగాగానె
 మావిఘ్నముఘమలెసగునీకురులతావి ! చెలగినామదినెపుడునీచింతనావి
 వేకమునగూర్చుమిదియెవేవేలయీవి ॥ భళిర ॥ 37 ॥ చానలుయమున
 లోస్నానముల్సలుపంగదరిశేరివారివస్త్రములుదొంగ । తనముశేఖిణివి
 పెత్తనమెల్లచెడిపొంగముదితలనీటిలోమొరగిడంగ । యిటవచ్చిమీచీర

లెత్తుకొందునిజంగమీకిస్తుననుచునమ్మించియంగ । నలజీరిమానభంగము
 లుగామొకగంగపరిహాసబెట్టిసంభ్రమజెలంగ । పటములపుదిచ్చితెర
 నీపనివినంగ । నతివిచిత్రములమరుస్వీకృతరథాంగ ॥ భళిర॥ కె॥ తగ
 యూనెనీమరిందగునిశాచరుడిరిధవుడుగానిసహూదరికికరి । యనిజేసితి
 విదశాననుశిరంబులుమొరి పొండెశూర్పణఖినీపొంతతొరి । నీకాటప
 ట్టుభాండీరకంబనుమరిసిగగముల్ దేవెవార్నిధినిజొరి । నీకుకీడుదలంచె
 పాకారికడువెరిపెరిగితెనెయిపాలుపెరుగుజురి । గొల్లలకుదోచెనె
 సీతలెల్లతిరి । సతగదానీకుకోసలేశ్వరునికురి॥ భళిర ॥ కె॥ నిర్దళుడం
 పునెన్నికకెక్కునీచెక్కునీటలాంబకునిబ్రోచెనీదురక్కు । చాంపేయసు
 మముతోసరిబోలునీముక్కుయికనీవెగాకనేనెరుగచక్కు । లపదాధినం
 టినాయాసముల్దిగడ్రొక్కుమరువకనాదునెమ్మదికీదక్కు । పరికింపనె
 పుడునీబాహుమూలమునిక్కుపలుమరునీకురూపములుపెక్కు । దొడరినీ
 యగ్రజుడునేలెతోలుతదిక్కు । తగులదెన్నడునీయాయుధముననొక్కు॥
 భళిర ॥ ౪౦ ॥ బొడ్డుకుల్లెలచాలుబోలునీపలుతీరునిగనిగదనరారునీదు
 తారు । గండుజీమబారుగతినొప్పునూగారు । కరకంఠుడెరుగునీకారు
 బారు । దొడరియదమునందుదోలితెనరుతేరునజనీకులెల్లనీకైరిజేరు ।
 చాణూరమల్లులసమయించెనీపోరు సకలదిక్కులనీయశంబెమీరు । యెరి
 గిగొనియాడజాలరెంతైంతవారు । సేయకికలెక్కునేనుజేసినఖుసూరు॥
 భళిర ॥ ౪౧ ॥ పశువత్సగోపరూపములుదాల్చవెతోల్లి గనెతోంటి
 సుతులనీకతనతల్లి । మహికశీతలమనీమరదియాజాబిల్లి మురసీతెరాధ
 శిన్తోనలుగిల్లి । నినుబొందిరతులెల్లనీచేతనిలదొల్లి యితరులఘనతనీయె
 దటడుల్లి । కడుభక్తినీమీదకబ్బముల్ నేనల్లి సతతంబువినుతింతుసంతసిల్లి
 తప్పకెప్పుడుమదిలోనతారసిల్లి । పొసగననుగావునీదయారసముజల్లి॥ భ
 లిర॥ ౪౨ ॥ అక్బరునకుజూపితటగదానీరూపునటువలెనాకు నెయ్యము
 నజూపు । హాసీవెగానిరంతరమునాకగుప్రాపునతిశీఘ్రముగనాభయా
 లాబాపు । నీకుదిండైనవానికిదెమ్మెరయెమేపు తిరుగుటనీమరిందికినిమాపు
 గణుతింపజయ్యుడునిక్కుమనీనగరికావునీలకంఠునదలెనీదుతూపు । నిన్నుగ
 ననాయశోదండ్లుచన్నుచేపుసామగానమునీకునిష్టముగదోపు॥ భళిర॥ ౪౩॥

విధ్యుమచ్ఛాయతోవెలయునీనునుమోవి విననీరవంబుకోవెలలరీవి । వివ
రించిచూడనీవిడిదితెల్లనిదీవి శ్రీకారములుబోలుచెవులునీవి । మానులకె
ల్లనీమంత్రమేసంజీవి మహినీభటుండునేమరనిజీవి । కోడలునీకుపలులనే
ర్పుగలచేవి నినుగొల్తుననుగావనేలఖావి । మామవగునీకుకడలిదామా
మవావి యెచటగనుగొన్నలేరునీకెవరుహావి ॥ భళిర ॥ ౪౪ ॥ క్షీతికశ్య
పునకొసంగితివిగాభైరాతి చేపుట్టువులకునీచేతపాతి । చేపట్టునెవుడునీ
పాపతొయ్యలిపోతి గణుతింపనీకుకింకరుడుకోతి । మడిశెగానినువాకి
మధురభూపతహాతి యాదినీకులమునకాయయాతదనరె నీచలికానితనువు
పైవీధూతి తగువంతనీదుజల్తారుధోతి । నిరతమతినిద్రచేగుండునీయరా
తికవులుబాగడుచురెవుడునీకథలుప్రీతి ॥ భళిర ॥ ౪౫ ॥ కనకకశ్యపుని
వక్షిముజీరెనీగోరు । కనకనీదురూపుమేఘములగేరు । కళలుధగ్ధగలునీఘ
నకిరీటముసౌరు శరధినింకించెనీశరముబారు । యంజనీసుతునిపైయరయ
నీదయివీరు । నమరేద్రుడంపెనీకతనితేరు । కలశజుడునీచెనీగళమునం
దొకహారు నెరినీవునగినవెన్నెలగుతీరు । కుటిలచిత్తులునీకుమ్రొక్కట
కురారు । శమనభటులకునీభటుల్జడియబోరు ॥ భళిర ॥ ౪౬ ॥ అచ
లమైబహుపూజలంద్దితౌమునుమంద హరిహాయుదధికశౌర్యమునగుంద
నాభీరసతులభాగ్యములేమొనినుబొంద । మేలునీకువెలందిమిత్రవిందగరు
డవాహనత్రివిక్రమసచ్చిదానంద నారాయణాదిసన్నామబృంద । శుక
శౌనకాదిసంస్తుతజగద్యతతుంద హరనుతవిమలపాదారవింద । వేగద
యజేశిననుబ్రోవవేముకుంద । జలధిసుతచిత్తజలజభాస్వన్నిళింద॥భళిర॥
౪౭ ॥ మురళికిదెలసునీమోవిలోమధురంబు రాధకన్భవమునీరతిసుఖం
బు । లక్ష్మీకిగురుతునీవత్సోవిశాలంబుకరికవగహననీకనికరంబు । నలవిభీ
షణునకునెళవునీసత్యంబు రావణుడెరగునీరణజయంబు । భృగుమునిగని
యెనీదగుసత్యసుగుణంబు తోయధికేరుకన్తతోమరంబు । పాండవులుగాం
చికారనీబాంధవంబు । వినతతనయుడెరింగ్గనీవేగిరంబు॥ భళిర ॥ ౪౮ ॥
కమలామనోబ్జభాసగరభక్తజనకల్ప నగరాజధీరపన్నగసుతల్ప । తర
మెనిన్నెంన్నవేదములకైనననల్ప తగిలితివాలమందలమరల్ప । దనరునీవే
ణునాదమునందుచెవినిల్ప మదనుడంగనలనుమరులుకొల్ప । దీనతనొంది

ప్రార్థింపరేరతిసల్ప ఘనడవుపాపసంఘములదొల్ప నశినలోచననిను
 నన్నిరాడస్వల్ప । దైవములనెన్నటికినిచి త్తమునడల్ప ॥ భళిర ॥ ౪౯ ॥
 నీతనూజుడొనచెన్ నిఖిలలోకముసృష్టి నెలవంకసరిబోలునీదునొప్పి । నీప్ర
 భావములెన్ననేరడాపరమేష్టి తల్లికిదెల శెనీతనుపుపుష్టి । తొలుతొల్లమ
 ధుకైటఘలబాపితివివష్టి గనునెమేల్నినుప్రీతిగననికష్టి । వాళిగానినుగొ
 ల్చువాడెగొప్పతపిష్టి గురి శెనీపయిచాలకుసుమవృష్టి । యరసిననుజూ
 దుమెపుదుదయాసువృష్టి । యలపినాకికినీకు నెయ్యముసమిష్టి ॥ భళిర ॥
 ౫౦ ॥ చలువలరేనివంశమునందునీపుట్టు హలమా యుధముగనీయన్నబ
 ట్టు । ధూతుడవనుచునందునీపత్నినినుగట్టు పరులకునీప్రతాపములుగొ
 ట్టు । ధీరశ్వముననీకుదీపెబంగరుగట్టు । వడిదేవజేజేలవనపుచెట్టుభక్తుల
 రక్షించుపనులునీపడికట్టు నన్నేలకున్ననీకన్నిరట్టు । దొడరినాకాపదల
 నెల్లనొలగట్టు । నిన్నుగనకున్నవిద్యలన్నియునునట్టు ॥ భళిర ॥ ౫౧ ॥
 విదురుడుదగబిల్చివిందుబెట్టెనునీకు నీపలుకరువీరునికిపరాకు । నెరిపేద
 వలెనుండునీదునెచ్చెలిపోకు నీమోలనరులుచెందిరిచికాకు । నీవెక్కగల
 గురానికిపాములెఱురాకు । నీయన్నవీటమానినదిభూకు గణుతింపనీక
 టాక్షమేవేలుపులమాకు । హరిహరీనన్నసేయకుహలాకు । కలిగితివిని
 వెదికునికగముగనాకు । హెచ్చుకీర్తికినపకీర్తిదొచ్చుకోకు ॥ భళిర ॥
 ౫౨ ॥ జలజాతభవుడెల్లజగములుగలిగించి యేర్పాటుపథతులేర్పరించి ।
 పగలెల్లపెక్కుసంబరముగావిహరించి రాత్ర్యాగమముననిద్రనువహిం
 చి । మరచినవేళసోమకుడుపొచ్చులుబొంచితొలిపలుకగుమనెల్లదొంగి
 లించి । జలనిధిడాగమశ్శ్యముగరూపుధరించి । నీరధినడుమవానినివధిం
 చి యబునకవిగ్రమ్మరగనిచ్చి యాదరించి బరగితివికీర్తిఘనప్రతాపముల
 మించి ॥ భళిర ॥ ౫౩ ॥ అసురులుసురలునాపసులోనకలహించి యమృ
 తంబుసాధింతమనీదలంచి । మందరాచలముసమ్మతిగనంబుధినుంచికాకో
 దరునిత్రాడుగావిగించి । కడుద్రచ్చనదియుసాగరములోబడగాంచి బల
 మైనకమఠరూపముధరించి । పొసగనాగిరినివీపునలెస్ససవరించి దనరు
 నాసుధదేవతలకుబంచి ముదితవయరాక్షసులమోహమునసుముంచి । తౌ
 రనినుగొనియాడలేడలపిరించి ॥ భళిర ॥ ౫౪ ॥ ఖిబుకరాక్షుఘ్నలోక

కంటకుండనమించికడకుభూమినిచాపగాగ్రహించి తనప్రాధి నారసాత
 విశేర్పతిలకించి తగునొకయుక్తిచిత్తముననెంచి । కిటివిగావాడుడాగిన
 చోటికరుడెంచి । ఘనమోహరముననాఘనునిద్యంచి । పుడమినెప్పటి
 విధంబునమీదికమరించి కడుమోహమునభార్యగావరించి । సురసమూ
 హమువలనసంస్తుతులుగాంచీకీర్తికెక్కిననీకుమ్రుకెదనుతించి॥ భళిర॥
 ౫౫ ॥ దితిసుతుడతిసమున్నతతపంబొనరించిపాలుపొందనజువరంబులుగ్ర
 హించి । మునుపునీవనుజుజంపుటవైరములుబెంచి కోరినీభటునకెగ్గులు
 దలంచి । హరినిందుజూపురమ్మనిచాలబెదిరించి కంభముజూపనక్కడజ
 నించి । నరహరిచనగదానవునిబట్టివధించికడుక్యపామతిచాలుగారవిం
 చి । సకలలోకములకుమేలుసంతరించి । చెలగునినుదల్తునెపుడునీచెలు
 వమెంచి॥ భళిర॥ ౫౬ ॥ బలియుడైబలిమహర్చటముగానెదిరించి సు
 రలతోనాబిడొజనిజయించి । త్రిదివంబునకుతానధీశుడైనకృశించి కడు
 దీనుతాదివొకసులగాంచి । దయశేషియదితినందనునిగానుదయించివటు
 డవైదనుజరాడ్వరునుతించి । యవనిమూడడుగులిమ్మనిభిక్షగొనిమించి
 యఖిలలోకములునీహాక్రమించి । మరలహరిహాయుకిచ్చిక్షేమమునరించి
 వెలయునినుదల్తునెపుడు నీవిభవమెంచి॥ భళిరభవభంగ॥ ౫౭॥ హైహ
 యప్రముఖరాజాధముగరివించినకలదుద్రువైత్రేసంచరించి । మునిధ
 రామరబృందములకుకీడొనరించిధరకువేగైననత్తరిజనించి । పరశురాము
 డనంగబహుళకీర్తివహించిఘనకుతారమువాలుగాధరించి । కామధేను
 పుమూలకముగవైరముబెంచిత్సౌతలేంద్రులనశేషముగదృంచి । తలలు
 త్రిదివంబునకునుతంతెలొనరించిదనరివినిర్జరాళిసంస్థవముగాంచి॥ భళిర॥
 ౫౮ ॥ తొలుతొల్లకమలజాదులమొరకొవివరించియవనిమానుషరూపము
 వధరించి । యలకొశికునియాగహతులనువిదళించియంగసగారాతినల
 వరించి । జనకునింటననంగశత్రుచాపముదృంచికలికిసీతనుభార్యగావరిం
 చి । భార్గవరాముదోర్బలమునెల్లహరించితండ్రకిమిగులసంతసముబెంచి ।
 వేడూపురిజేరియశముచేవిస్తరించి । యలరితివిగాబెబెకుసౌఖ్యములు
 గాంచి॥ భళిర॥ ౫౯ ॥ జనకునిజమనిశ్చయముగానొనరించిజననికైక
 కుసంతసములుబెంచి । భసితమువలకలాంబరములుధరియించిముదిత

తోడనరణ్యములుజేరించి । మునిసమూహములకు మోచముల్ గలిపించిచి
 త్రకూటాద్రిగాంచియువసించి । నినుజూడవచ్చుతమ్మునిచాలమన్నించిపా
 దుగలిచ్చిసంబరమునించి । మహినిపాలింపదగినధర్మలువచ్చించి । పొసగ
 పురికంపితివిగదాచుజ్జగించి ॥ భళిర ॥ ౬౦ ॥ అటజనిజనిపంచవటియం
 దునివసించికుటిలశూర్పణఖముకుగదరిగించి । ఖరదూషణాదిరాక్షసు
 లస్యకూడగించి కైతవమగుకురంగమునుద్యంచి । యవనిజగనకమానవు
 నిగావిహరించి యవశుడైబడుజటాయువునుగాంచి । యతడుభూసుత
 ముచ్చటంతజెప్పగ్రహించికరుణచేవానిసద్గతికిబంచి । శబరిసతాగరము
 లకెంతొసంతసించి । బరగునినుదల్తునీప్రతాపములునెంచి ॥ భళిర ॥
 ౬౧ ॥ కవులున్నయుష్యమూకముదికుగజనుదెంచిఘనుడైనవాయునంద
 నునిగాంచి । తరుచుగామిత్రనందనునిచెల్లివహించినీముచ్చటంతవానికె
 రిగించి । చనువుగానతనముచ్చటలెల్లవివరించియగచరాధిపునిచాయకవ
 ధించి । కిశరాణ్తుహేమసుగ్రీవునకమరించినాతినివెదకవానరులబంచిపవ
 నసుతుచేతక్షేమమేర్పడగ్రహించి ! సంతసించితివటవానిసతకరించి ॥ భ
 ళిర ॥ ౬౨ ॥ హరిదశ్వసుతునిస్నేహమునకానందించిహరిబలంబులతో
 డననుగమించి । శరణుజొచ్చినవిభీషణుభీతివదిలించి తెగువగాకడలిబం
 ధించిపించి । కదువేగదాటిలంకకుజేరియనిమించిదశకంతుకంతబృందము
 లుద్యంచి । సకలదైత్యులనశేషమ్ముగావిదళించిసురలుప్రార్థింపభూసు
 తగ్రహించి । మరలపురిజేరిరాజ్యసంభ్రమవహించి । తొరశ్రీరాము
 డనగవిఖ్యాతిగాంచి ॥ భళిర ॥ ౬౩ ॥ కంసాదిదుష్టరాక్షసులుబల్పబలిం
 చిజగతికిభరముగాసంచరించి । బాధింపధరణినీపదపద్మములుగాంచి
 యార్తికుయ్యడగధైర్యమునబంచి । మనుజుగావనుదేవునుగువకుజన్మిం
 చి శ్రీకృష్ణుడనగకీర్తినివహించి । వైదభిమొదలైనవనితలవరియించిదు
 ష్టునెల్లతోడ్తోడద్యచి । ధరణికగుఘోరభారమంతయుహరించి । బర
 గునినుదల్తునీప్రతాపములనెంచి ॥ భళిర ॥ ౬౪ ॥ శలికాదిదుష్టచేష్టులు
 బలిష్టులుమించిధర్మార్గులకునుబాధలానరించి । యెదురులేకున్ననీవిలను
 పుట్టువహించి । ఘనబుద్ధుడనగవిఖ్యాతిగాంచి । పాలుపొందకైతవంబు
 లవారినిదళించిధరకుగాబడునుపద్రవముడంచి । జాతిధర్మములులెస్సగ

సాగనియమించిసతిసుభద్రకుసంతసముఁనించి | తగజగన్నాథుపేర
భూన్ధలివసించి | తొరనీదంటలెవరులేరనజెరించి || భళిర || ౬౫ || కలి
తుదిష్టంభవర్గమురాజులనిపించిదయలేకకృతార్చితలజెరించి | నిధిచో
దితములైనవిధులెల్లవదిలించి | మత్తులైయధికదుర్మతులబెంచి | భుషికి
వేగైనగాఱ్ఱుననునీవుదయించికరమునవాడిఖడ్గముధరించి | తడయకదు
ష్టులందరినియేపడగించిభూభారమంతనేర్పునహరించి | తగినసంతానపు
లకుమోచమొనరించి | కలికివనమించితధికవిఖ్యాతిగాంచి || భళిర || ౬౬ ||
యెందాకనాకునీయందునుష్టైద్వారిమదినిన్నుదలుచుటేమరకజారి | సకల
లోకములరక్షణనీఖబద్ధారియిపుడునన్నేలుటింకెవరిచారి | దేవతానగరి
లోతెలిసెగానీచోరివరుసనీకన్ననెవ్వరుహుష్యారి | శతధన్వనరసిచేసి
తివిగిరప్తారియకృతరుడయ్యెనీకయిఫరారి | పర్వతములైనమోయనీబ
లునవారి | తుదకుననుగావనిన్నెసేతుమజుబూరి || భళిర || ౬౭ || కర్త
వెన్నగనీవెగాజగాల్గలిపింపకదువేడకసకలలోకములుబెంప | భువన
ముల్నాశనమ్మలుగాగనొనరింపత్రిగుణాత్ముడనిప్రసిద్ధినివహింప | ముగు
రుమూర్తులకంటెమొదటివాడనుపింప | ముగురుమూర్తులరూపములుధరిం
ప | ముగురుమూర్తులనామములపెంపుదీపింపనద్వితీయమహాత్మ్యమావ
రింప | యెరిగియితరులకిట్టట్టులేర్పరింప | నలవిగాకసమస్తమందధివసింప ||
భళిర || ౬౮ || గండుకొండలలేవకుండజేసినవాడు సకలమెమరనిభక్తు
ణమువాడు | పక్షపాతములేనిబహుప్రభుత్వమువాడుక్షుధకుమర్త్యుల
మెక్కజూచువాడు || జలధులకొడయజైచెలుపుమీరినవాడుకనకానివిహ
రింపుగలుగువాడు | నసమానమైనద్రవ్యములుగల్గినవాడు భర్తాద్రివిలు
గచేబట్టువాడు | కోరినీయాజ్ఞవలనదిక్కులకురేడు | లెల్లతామయినిను
గొల్తురెల్లనాడు || భళిర || ౬౯ || పంకజోద్భవుడునీపాలకారామోజు
బరగునీహకుముకెప్పటికిలేజు | తొలిపలుకలకునీసుతుండెబల్మహప్తి
జుయెడతెగదెపుడునీయెదటమోజు | దుర్మార్గులకుజూడదొరకదునీభో
జువరుసనీపనికిదేవతలెఘోజు | కడువేగనినుబొందెఖట్వాంగమహారాజు
నిర్మలమగుగదానీమిజాజు | యెపుడుననుగొల్తుననుగావుమిదియేఘోజు | మి

కిలికలేడునీపైతనకిసాజు ॥ భళిర ॥ ౨౦ ॥ నెలబాలుకలనుబూనె
 నుగదానీదోస్తునీవీటవిజయండు నెరినివస్తు । రవిసుధాకరులునీరాజ్యంబు
 నకుగస్తుశమనుడంతటివిచక్షణగృహస్తు । నమరులకెల్లనీయాజ్ఞజబర్దస్తు
 ప్రీతిగానీతలంపేదురస్తు । నయముగామన్నించునాదొకదరఖాస్తునదబు
 గాసేతునేనరజుదాస్తు । నీరనీపదసేవనాకిదియెమస్తు । తాపసావననీకు
 సదానమోస్తు ॥ భళిర ॥ ౨౧ ॥ శక్తినిగనుమునీశ్వరుడునీకులఖాజిచా
 లనీమదికియుత్పాహమాజి । హరువిల్లుదునుమనీవైతివొబల్తేజిగలిగెనీ
 వలనకైకకునురాజి । నీచేతమడసెమారీచుడకాకార్సాజి గూలెరావణు
 డనేగొప్పపాజి । నినుగాకపరవారిసేసెయనాజీజి । కమలాసనునకీవె
 గాగురూజి । ప్రేమనెవడైనగానీనామరాజి । దలపనగువానిపాపమం
 తయునుమాజి ॥ భళిర ॥ ౨౨ ॥ జగతలోనికలేడుసముదునాకగుపేద
 సరసుడవీవెనాసములసాద । తొలిదీనులనుబ్రోచుదొరవునీవెకాదనిను
 పింపనామొరల్వినగలేద । రమ్మరమ్మనిబిల్వరక్షేంతుననరాదఘనతనీమది
 కిరిక్తునితోవాద । కరినముల్దగునెసాగరకన్యకాంప్లదతడవేలనింకసత్య
 ప్రమాద । వేగనాకభయంబీయవేప్రసాద । భావమలరారసలిలసంభ
 వసుపాద ॥ భళిర ॥ ౨౩ ॥ నినుగూర్చితపముబూనెనుగదాకాళిందినిజ
 ముగానయ్యెతానీవెలంది । నీచేతవదలెనారాచకన్నెలబందివీటలాక్షున
 కుమెప్పనీమరింది । నినుజూచిభ్రమశ్శెడెనేలసంతసమండికిటిరూపమగు
 టనీకేపసంది । యఖిలలోకముజాకలరయునీదుశిబందినేరలేరెవరైననీక
 డింది । ముక్తికాంతకునెళవునీమూలగొంది । యభినుతించెదనిన్నునేనా
 సశెంది ॥ భళిర ॥ ౨౪ ॥ చెడుగుపొండ్రకుడుదూషించెనీహాలాగబు
 ననికిరమ్మనిశెప్పితటజవాబు । నాయనయ్యెడలలడాబుబల్లూబ్బాబు ।
 వానికితోడుకాశీనవాబు । యెంతెంతవడికైనహెచ్చునీదుహిబాబు । శూ
 రులకెల్లనీదేరవాబు । నీచేతమడసిబొందిరివారలుసవాబునరులకునైనలే
 రటఖరాబు । నలవెభక్తులపుణ్యమింతనిహీసాబు । పాపరుజలకునీపేరె
 బల్తనీబు ॥ భళిర ॥ ౨౫ ॥ అరిభూధరంబులకనువైనవజ్రంబుపాపాం
 బునిదులకుబాడబంబు । నాపదంబుజములకధికమత్రేభంబునజ్ఞానగజముల
 కంకుసంబు । కుటిలమేఘములకుఘోరసమీరంబుకర్పాటవులకగ్నికణస

మంబు! జన్మ రోగములతౌషధపుకషాయంబునఖిలెప్పితములకునాలయం
 బు । భక్తజనులకుమోక్షసంపత్ప్రదంబు । నీదయాదృష్టిమహిమంబునిశ్చ
 యంబు ॥ భళిర ॥ ౭౬ ॥ ధ్యానధారణసమాద్యష్టాంగయోగంబునియ
 మంబుగామనోనిగ్రహంబు । ధరణిలోసకలతీర్థములనుస్నానంబుదీక్షతో
 భువనప్రదక్షణంబు । వరుసగానిత్యసద్ర్వతసమాచరణంబుబాయకవేద
 పారాయణంబు । జాంబూనదాదిసంచయమహాదానంబులసమానమై
 నసత్యాధికంబు । లెన్నిజూచిననింకనేయేఫలంబు । లతిశయంబైననీభక్తి
 కనుపమంబు ॥ భళిర ॥ ౭౭ ॥ విజయుడుగనియెనీవిశ్వరూపముమున్న
 మెలగనీకొకటయ్యెమిన్నునన్ను । శూరులెంతటివారుచూడలేర్నీతెన్ను
 సూరులుప్రస్తుతించుదురునిన్ను । సూతుడేవేళహెచ్చగజెప్పనీచెన్నునీ
 రజాతముబోలునీచుకన్ను । చెలగినీవేమిజేసినసేయుమాపన్ననన్యల
 పాలద్రోయకురనన్ను । ఘనతనాపాపతతినెల్లకాలదన్ను । మేటియ
 గునీదుకరుణకెంగేటిజున్ను ॥ భళిర ॥ ౭౮ ॥ ఆచార్యునకుఁచిల్లెటగ
 దాసుతభిక్షునరిదినికేడిలేదరివిపక్షు । నారదమునిజూచెనొరనీదుపరీక్షునిగ
 మసంభరితపండితవిచక్షు । తావకనామచింతనమెనామదిదీక్షుకలదునా
 కైతెమోక్షమునపేక్షు । నీచిత్తమేమొవర్ణింపజాలకటాక్షువీక్షుడామృత
 ధారవెలయతక్షు । యమునననుగావుశశినిభాసనసువక్షు । సకలమునిజన
 సంరక్షుసరసిజాక్షు ॥ భళిర ॥ ౭౯ ॥ ప్రథమాశ్రమమునేమపరుడుగానీ
 దూతపడతియూశాంతతోపడచునాత । నీకుతోడయిబుట్టెకాకోదరులనే
 తనిఖిలసద్గుణురాలునీకుమాత । నిమివంశతిలకుండునీకుకన్యాదాతనీయో
 గమాయయేనెలతనీత । నీదయగలుగుచోరాదయాదేఘాతక్షేతనన్ని
 చోట్లజేసితహిత । కోరిపూజింపబడితివాగుహునిచేత । భూతభావన
 కలుషజేమూతవాత ॥ భళిర ॥ ౮౦ ॥ చెలులతోయమునలోసలిపితౌ
 రహమాముచెలులునీకొరకొనర్చిరటనోము । చెరులెకెపుడునీసేతలన్ని
 ముదాముచెల్లెనీవలనకెశికనిబాము । ఘనతనీచూపులోకములకుయెహె
 తెమామునీతోడగలిగెదున్యాతమాము । నీవ్రబుట్టుకలంబునేలనేతఁభా
 మునిజముగాజెలియదునీమొకాము । నెనరుమరువకునేనైతెనీగులాము ।
 లకుగులాముగులామునులాఖిలాము ॥ భళిర ॥ ౮౧ ॥ అనలేంద్రసుతభ

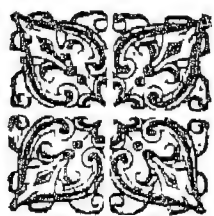
ర్తనడుగునీయఖుబార్లువినసోంపుదగులునీవేఖబర్లు । విశదమానజునకేవే
 లనీదర్బార్లుహరిహాయాదులుమోలనరజుదార్లు । సనకాదిమునులునీస
 న్నిధీసద్దార్లుదిక్పాలవరులునీదేసవజీర్లు । పుణ్యశీలసుశీలపుణ్యతౌరతలా
 ర్లుదాధమాధరలునీరాణిగార్లు । నరయనికలేరునీదండలగుహజూర్లు ।
 యేలనామెడదలపెట్టకేయుజర్లు ॥ భళిర ॥ ౮౨ ॥ నీయగ్రజునియెడల్
 నిలువెల్లకడుతేల్చుకలిగెనీశువుమిక్కిలిగనల్పు । నినుబాణముగనుబూ
 నియెగదాహరుగెల్పు । శుకుడునీకథలురాజునకుదెల్పు । దనరునీమదికి
 సంతతముదీనులతల్పు । వినవేశీఘ్రతగజేంద్రునీదిపిల్పు । గురుతుమారీచు
 నకునునీశరముడొల్పునిఖిలంబులనుమించెనీవెడల్పు । నిజముగాబలితగన
 మ్మెనిన్నెచాల్పు । పరగనామీదనీదయల్పాదుకొల్పు ॥ భళిర ॥ ౮౩ ॥
 నీతనూభవుడెక్కెనెరితెల్పుగలపిట్టనినుమోసెవనుదేవునెలతపొట్ట । కలి
 గించితివిగదాకడలినొకకట్టఘనుడవుసోకుమూకలనుగొట్ట । చెయినాచి
 తివిబలిసేయుదానముబట్టకావ్యనకమరెనీకతనలాట్ట । ఘనతనీప్రియున
 కంగననిచ్చె । చలిగుట్టచుదినిన్నదలపోతుమరలబుట్ట । నటువరంబులుద
 యసేయుమయ్యెట్ట । తనములెరుగనువలదుబాధలనుబెట్ట ॥ భళిర ॥
 ౮౪ ॥ తొండవాక్సృపతినియండచేగనెమేలుతోచదెవ్వరికినీతోసవాలు ।
 తోయజాతాక్షునీమాయనేమనజాలుదిటవునీచేతనంతటిదికీలు । నీవినా
 పరులునన్గావబల్ముషీగలుమాకాంతకెరుకనీమదిఘమాలు । నినుజేర్ప
 భక్తియేనేరుపైనవకీలువినుతింతునెపుడునేవిన్నసేలు । యితరులనువేడ
 నినుగాకనిదెఱుబూలు । యేటికిడవింకనభయమనేటిఖౌలు ॥ భళిర ॥ ౮౫ ॥
 కటుపేదపారుకొంగిటగ్రుచ్చెనీచారక్రీడితేరడగదొక్కితివటార । క్షితి
 సురాంగనలానర్చిరినీకుక్షుధదీరపుధివీశ్వరులకుబాపితివికార । భ్రమలు
 నీమరిదిపైబడెమిక్కిలిగతారభవుశిరమెక్కెనీపాదధార । గాంగేయు
 నెదటభీకరముజూపవెపోరగనురాజులెల్లవెనకలకుదూర । చెలగితిరుమ
 ణిరేఖదాల్చితివిమోర । మేలునాకొనగూర్పులక్ష్యవిహార ॥ భళిర ॥ ౮౬ ॥
 గుండ్రటాయుధమునీకునుధరించుటమెప్పుకోటిభాసురులకెక్కువగనా
 ప్పు । కోరినీవిహితుడేన్గుదితోలుపయిగప్పునీటుగాగనిపించునీదుకొప్పు ।
 తగజూడబడదునీతనయుదేహముచొప్పు ధనదనియడగవేతగనియప్పు ।

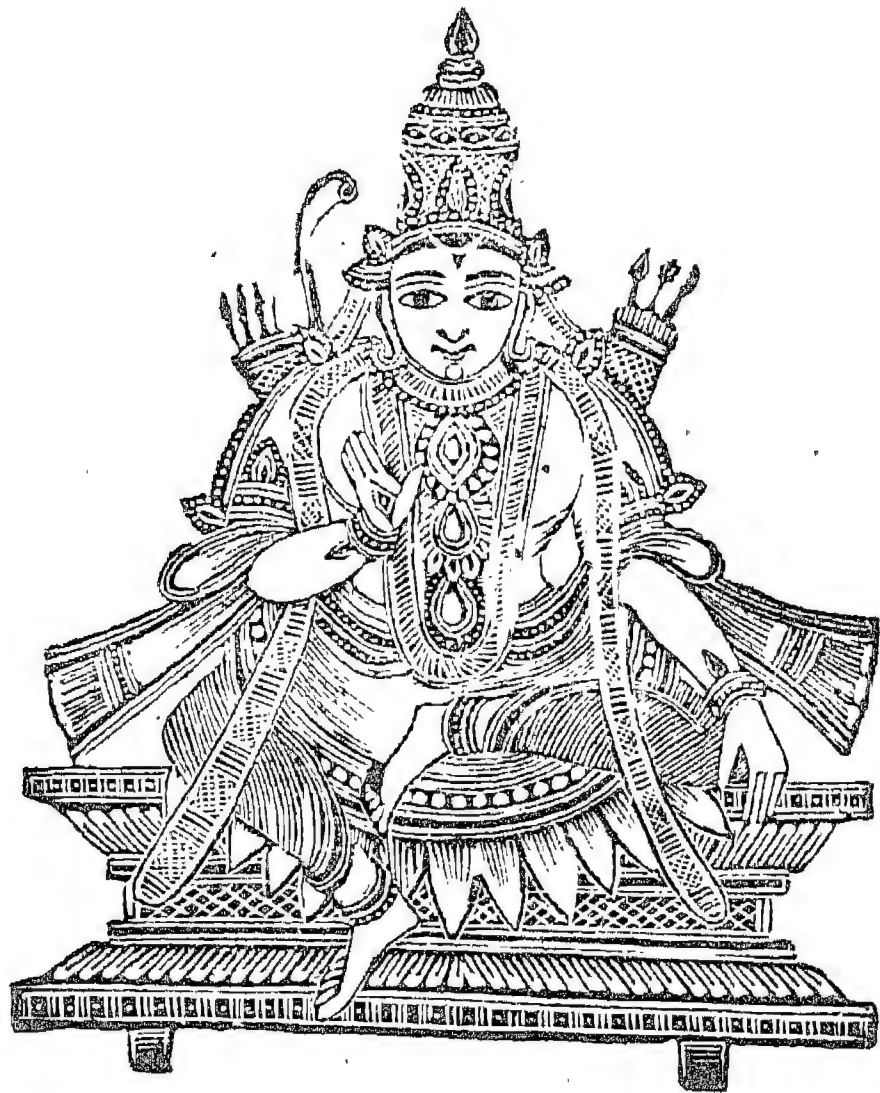
తలపనాకగభీతదండిచేనగుముప్పలికనీవెరుంగనిదేమితప్పు । గలదునా
వంకలన్నినిక్కముగవిప్పు । మేలనీమదిసందేహమేముచెప్పు॥భృశిర॥౮౭॥
దర్శికరాద్రిబల్తపమునచిత్తివేలతాపనవరదసంతతసుచేల । ధాత
నీక్షుధదీచెతానెయావయిహీలతలపెట్టితివివిచిత్రముగలిల । వకుళమా
లికతల్లివలెబ్రోచెనినుచాలవసుధానుడనురాజవరుడుసాల । కాంతనీకమ
రెనాకాశభూధవుబాలకలికాలమునభక్తగణమునేల । నవనిశ్రీవెంకటే
శ్వరాహ్వయతశేల । చెలగునినుదత్తుశ్రీరమాచిత్రలోలభృశిర॥౮౮॥
తొలుతొల్తనజునిసంస్థతులకానందించిస్వస్వరూపమునసాక్షాత్కరించి
యతనిచేబహుకాలమందుపూజగ్రహించి యిట్వొకుతపమునకీచ్చగించి
తగుమోదమలరభూతలమునకేతెంచితత్పరంపరనయోధ్యనువసించియ
సురేంద్రునకుదత్తమయినట్లుమురిపించిశశిసరోవరప్రదేశమునుగాంచి ।
ఘనతకావేరివిరజగాగాగణించియవనివైకుంఠమననిల్చితటదలంచి॥ భ
శిర ॥ ౮౯ ॥ బలివీటనీకుసంబరమటేనివసింపపాలేటనయమటేపవ్వళిం
ప । యింపటేవులుగుపై నెక్కెధవుడాయింప ఘనమటేఫణిశయ్యగాగ్ర
హింప । గుణమటేమదిభిక్షకునిచెల్పినివహింపకీర్త్యటేశబరియెంగిలిఘ
జింప । బాగటేకపిఠమోలడానీపొంచిగధింప ముదమటేబహురూపము
లుధరింప । పెనుసుఖంబటేకడుకురూపినిరమింప । దొడ్డతనమటేపరుల
మాల్దొంగిలింప॥ భృశిర ॥ ౯౦ ॥ శమదయాసత్యశౌచములునీకలవా
టుసమయింకెనరులనీశరముపోటు । చాలదానినుపిడసల్పచిల్వదికాటు
సంతోషకరమనీసతులనీటు । రమణియొక్కర్తదూరమునుండికనుమీటుక
సిదీరనొకతెబుగ్గలనునీటు । నధివుడుదక్కనాకనియొక్కసతిసాటుముది
తలందరికిదేమురిశిపాటు । లేమగుమిలోనలేదునేలేనిచోటు । యెరుక
బడనైతివారనీకెవరుదీటు ॥ భృశిర ॥ ౯౧ ॥ భీష్మకసుతకుసంప్రీతిగాని
హరించియలజాంబవతికినెయ్యమువహించి సత్యభామమనంబుసంతసం
బానరించిరవితనూభవకుగారముబెంచి । మిత్రవిందకుచాలమిత్రతల్గ
లుపించికోసలాత్తజయందుకూర్చినించి । భద్రకేశవేశసంబరముగల్గజ
రించిమద్రనందననుసమ్మతినిగాంచి । మరియుపదియారువేలభామలవరించి
చెలగునినుదత్తునెపుడునీచెలువమెంచి ॥ భృశిర ॥ ౯౨ ॥ నేనేరహను

మంతునిగపనుల్ నెర వేర్పనరకజుపగదిసైన్యములుగూర్చు । ప్లఁష్టోదన
 టులసచ్చక్రినీపయి జేర్పవిదురునిరీతియు ద్వేధలుదిర్చు । వ్యాసునివలెమహా
 త్త్యములన్యులకు నేర్పనారదుకరణిగానములొనర్చు । అలజటాయువుగ
 నీకయివిరోధి నెదిర్చనసురేంద్రుభాతినెయ్యములొనర్చు । విజయువిధము
 సచాంధవ్యవిధిదలిర్చు । వేరుదలపకుదిక్కునీ వెకడతేర్చు ॥ భళిర ॥ ౯౩ ॥
 నీకుమ్రొకుకలొనర్తునీరజదళనేత్రనన్నురక్షింపుసంతతపవిత్ర । జాగేల
 నింకనిర్జరశత్రుకులజైత్రనీవెదిక్కుగదయ్యనీలగాత్ర । పాపముల్బాపు
 తాపసమానసస్థిత్రదయజూడుపాపలతాలవిత్ర । యమలోకమునకు
 ద్రోయకురమానుకళత్రవదలనిన్నెన్నపావనచరిత్ర । రాజమహారాజ
 యజమహారాజపౌత్ర । దీనజనమిత్రదశరథాధిపసుపుత్ర ॥ భళిర ॥ ౯౪ ॥
 జనకభూపతికిప్రత్యౌళనార్హములేవినీతవేడుకసేవజేసెనేవి । గండరా
 తినినాతిగాదొనచిన్వేవికౌశికువెనువెంటకదిలేనేవి । పశిడిరికయివ
 నికరువుచారినవేవియహిఘణాగ్రములయందాడెనేవి । గోపాంగనల
 చంటికుంకుమంటినవేవిధర్మజుతొలిపూజదనరెనేవి । యట్టిభవదంఘుల
 కుమ్రొకుకదొరయేవి । పత్పరంపరలైనబోబడవెనావి ॥ భళిర ॥ ౯౫ ॥
 చుద్రశక్తులబీజరూపమందినదేదిరుద్రాంగనకుమనోరూఢమేది । కోసలా
 త్తజముద్దుగొనుచుబిల్చినదేదియనభూమిసుతకుసిగ్గమరెనేది । వల్క్రిక
 భవునిపావనముకాన్పదమేదియనిలపుత్రునిజపంబైనదేది । మునులెల్లబ
 హుతపంబులుధరించినదేదితారకవిఖ్యాతిదనరెనేది । యిట్టినీనామము
 వలంతునింకనేది । యైనదొలగకనిలుచునేయఘమునాది ॥ భళిర ॥ ౯౬ ॥
 ఘల్లుఘల్లుషనికాళ్లగజ్జెలందెలుమ్రోయకడువేగరావెనాకడకుడాయ । న
 ఘములనెల్లసయ్యనదూరముగద్రోయ ప్రభుడవీవనుచుశాస్త్రములుగూ
 యు । తగనమ్మియుంటిచిత్తమునందు సదుపాయమికనీతలంపునేనెపుడు
 బాయ । నతిదోషుడగుచునంత్యమునందునారాయణనుసజామిధునిపావ
 నముసేయ । బడిననీనామమహిమమెప్పటికిన్యాయ । మనగననుగావు
 వనజలోచనసుకాయ ॥ భళిర ॥ ౯౭ ॥ ఘనకీర్తిదగునన్నగారిసద్వంశుం
 డవసుధామరేంద్రపావనకులుండ । వినుతింపనగుయజుర్వేదసత్పాత్రుం
 డగురుభరద్వాజసద్గోత్రజుండ । నతిపుణ్యుడగురామయాభ్యుసత్పాత్రుం

డపతిభక్తకొండమాంబాసుతుండ । గణుతింపనవనివెంకటకృష్ణదాసుం
డచిరభక్తినీపాదసేవకుండ । తగుదయామతినామీదదప్పకుండ । నరసి
రక్షింపుపరచాధలంటకుండ ॥ భళిర ॥ ౯౮ ॥ కలిమిలలామవక్షముననిం
పొనరింపపంటపొలంతిసంబరమునింప । మోడముల్దనరనీళాదేవిగను
పింపసనకసనందనుల్సన్నుతింప । నిత్యముక్తులునుసన్నహితులైసేవింప
నారదనూనిగానమొనరింప । వనజాసనుడులోకవార్తలువివరింపశరణ
నిత్రిదళులాశలవహింప । ననుపమానమహానందమణిశయింప । దనరునీ
చంతననుజేర్పుతగవసింప ॥ భళిర ॥ ౯౯ ॥ మంగళంబులుశ్రీరమాధరా
ధిపధీరజయములుకలుషసంచయవిదూర । శుభములుదివ్యకౌంస్తుభయు
తాంచితహారవిజ్ఞాపనములివేవేదసార , పొలుపొందవందనంబులుదీన
మందారకరములుమోడ్తుసాగరగభీర । ప్రణతులుఅచలసంభవమనో
సంచారప్రాధాన్యతనీరదశరీర । నతులొనర్తుసురాధారననుకృపార । స
మునకడతేర్పుమసమానసపరివార । భళిరభవభంగభక్తహృత్పద్మభృం
గ । విమలకరుణాంతరంగకావేటిరంగ ॥ ౧౦౦ ॥

స మా ప్రం.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ రామకథా ప్రతపాదక ధైర్యశతకం.
ఇదిచదువనిచ్చయిం చెడు భగవద్భక్తుల కత్యంతోప
యుక్తముగా రామాయణకథానుసారముగా
హయదరాబాదసమీపం వీవీనగరంపూర్వ
మున్ను ప్రస్తుతం బాగుఅంబరుపేట

లోనున్న నివాసముగానున్న

అన్న గారి వేంకటకృష్ణ రాయ

నామధేయుండగు

భగవద్భక్తునిచే భక్తిమార్గముగా
రచియింపంబడి

తచ్చమీపరామపల్లె నివాసుండగు
గొంగులూరి గుండోబాఖ్యకవిచే

బరిష్కరింపంబడి

చెన్నపట్టణం

పిడుగు - సుబ్బరామయ్య అండుసక గార్ల

హిందూరత్నాకరముద్రాక్షరశాలయందు

గంధకర్తవలననే మొదటితూరి

అచ్చుకూర్చించి ప్రచురింపంబడియె.

శ్రీరస్తు.

శ్రీహనుమత్ సీతాలక్ష్మణ భరతశత్రుఘ్న సమేత

శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

శ్రీరామకథాప్రతిపాదక ధైర్యశతకము.

శ్రీకమలానునోల్లసిత సీలదయాపరపాహిపాహితో । కైకశరణ్యదానవకులాంతక యోయభయప్రదాతసు । శ్లోకహరేయటంచదితిజల్ గుమిగామొరశేయ సన్నతుత్ । గైకొను రామమూర్తి మనకాక్షలొసగువిచారమేటికి ॥ ౧ ॥ మనవి గ్రహింపవే కరుణమానక లోకములోనరావణుం । డనునొకదొడ్డదానవు డహర్నిశముల్ మము బాధజెట్టుమే । మనిమొనగెల్వజాలమనియూరటబొందునురాళినాథరిం । చినఘనరామమూర్తి మనచింతలుబెపు విచారమేటికి ॥ ౨ ॥ ఏనవనిజనించెద దినేశకులంబున మీరలంతమీ । మీనిజతేజముల్ కవులుమేదినిపై జనియింపజేయుడ । వ్యానరశేనతోగడశివానినధించెదనంచునమ్మికల్ । బూనువురామమూర్తి మన పోషణజేయు విచారమేటికి ॥ ౩ ॥ రవికులమందుపంక్తి రథ రాజుకుమారులులేక చింతచే । సపసమొనర్పయజ్ఞ పురుషత్వముదగు పాయసాన్నమి । చ్చివరుససీవెలందులభుజింవనొనర్చుమటన్న శ్రీరమా । ధవుడగురామమూర్తి మనదాపుగలండు విచారమేటికి ॥ ౪ ॥ తనదునిజాంశరాముడన దప్పక శేషనిజాంశ లక్ష్మణుం । డనగరధాంగశంఖవిహితాంశములకా భరతుండుశత్రునూ । డనుడనధాత్రిగోక్షు ముదబున మానవరూపుడై యుం । చినరఘు రామమూర్తి మనచిం

తలు బావువిచారమేటికి ॥గి॥ నందనుడయ్యెశ్రీహరి ఘనంబుగఁ
 న్యులమంచు నాదతే । నందనుడాన్మపాంగనలు సర్వజనులవిను
 తింపెనతతా । నందముతోడబెంపగ దినంబుదినంబునకంతకృద్ధినిం
 పొందినరామమూర్తి మనహోవణసేయు విచారమేటికి ॥౭॥ ఉపన
 యనాదిశాస్త్ర నియమోచితకృత్యములెల్లతండ్రి దీరుపనువవీతుడై
 కులగురున్ దగ్గొల్పినను స్తద్భక్తులు । సఫలతసభ్యశించి యనుజ
 న్ములుదానొకలీలమెల్లుబల్ । నిపుణుడు రామమూర్తి మనలేములు
 బావు విచారమేటికి ॥ ౮ ॥ తనదుమఘాంతకాసురుల దండనకైయ
 లకొళికుండు రా । మునిదనవెంటనిమ్మనగ ముంపల పంక్తిరధుండు
 కొంతసే । పునుమదిలోసి ధైర్యమున బొమ్మన నమ్మనితోడ వేగనే
 గినఘనరామమూర్తి మనకీడులుబావు విచారమేటికి ॥౯॥ అనుజుడు
 లక్ష్మణుండు దననంటిబరాబరివెంటరాగన । మునివతితోడ నాడదగు
 ముచ్చటలాడుచునాంహ్ని కాదులెల్లను నెరవేచుచున్ వనములన్
 మునులన్ గనుచున్ బ్రమోదతన్ । జనుఘనరామమూర్తి మనజు
 టగలండు విచారమేటికి ॥ ౧౦ ॥ ఘోరతపాట్టహాసమున కుంభిణి
 తిలునట్లు శూరతన్ । దారికినడ్డమెనియచు తాటకనమ్మని ధీరునాన్ధ
 సం । ఘోరమొనచిన్ తద్వన విహారుల కాపదబావునద్దయా । కొడు
 కురామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికి ॥౧౧॥ ఘనుడ
 పు మేలుమేలునుచు కొళికుడత్తరినస్త్రశస్త్రసాధనములొసంగివీడ్కొ
 నముదంబుననమ్మని యిమ్మువేగజేరినయముగాగ । యాగమొనరింప
 మికన్ సవరింతునంచుబ । ల్కినఘనరామమూర్తి మనకీడులుబావు
 విచారమేటికి ॥ ౧౨ ॥ మంచిదినంబునందు ముని మండలితోన
 కొళికుండు మోదించి మఖింబొనర్ప దగుదీక్షగొనన్ జెరుపంగన
 దుకే । తెంచునుబాహుదానవుని దీక్షొని దారుణబాణమందిమార్దిం
 నరామమూర్తి మనదీనతబావు విచారమేటికి ॥౧౩॥ భేచరభు
 చరుల్ బెగడి ఖిన్నతనొండగ నార్భటించిమా । రీచు జెదిర్పనత్తరివ

శనుజూడుమటంచు ఘోరనా । రాచముబూని వాడటం నగాసరి సం
బుధిచెంత డొల్లగా । వైచినరామమూర్తి మనవాంధలొసంగు విచార
మేటికి ॥ ౧౩ ॥ సరెనితడెంతవాడిట నిశాటలగుల్మై భభేభభే
నరే । శ్వరులెవరీ మనత్తుసరి జాలరటంచు ముసొంద్రులెల్లవల్ । మ
రుగొనియాడ యాగము సమాప్తిసవిఘ్నముగాగజూచుప । త్కను
దురామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికి ॥ ౧౪ ॥ ఇరు
మడిమెచ్చి కొళిక ముసొంద్రుడు నీకొకమేలొనతునా । జనకమహీశు
నింటశివు చావమునున్నది ద్రుంతువేనియా । తనిసుత నీయతే నడ
వదాయన సంతనమంది తోడనే । గినఘనరామమూర్తి మనకీడులు
బాపు విచారమేటికి ॥ ౧౫ ॥ మరపతిబొందిగౌతముని నుండోతత్తు
తిశాపబద్ధయై ధరనొక రాతిగాబడిన దానపయి చనపాదధూళిప
త్తరినిగుడించియెప్పటి విధంబున నాతిసొసర్చు నద్దయా । పరుడగు
రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికి ॥ ౧౬ ॥ ఇనకులదీప
కుల్ధశర ధేంద్రునిబుత్రులు నీమహాత్ము డీశునివిలునెత్తనోపు నదిభూ
పుడటంచల శాశికుండుజే ప్పినమిథిలాధిపుండుమురిపెంబున బూజలా
నర్పసంతసిం । చినరామమూర్తి మన చింతలుబాపు విచారమేటికి ॥
౧౭ ॥ అమరులు మింటభూమిని సరాధిపు లవ్యతమంజిబూడ సం
భ్రమపడ నావిదేహ సరపాలునిగేహమునందు శంభుచావమునవలీ
లగాదూసిమి ప్రాణు డితండనగా జెలంగుభూ । రమణమరామమూ
ర్తి మనరక్షణశేయు విచారమేటికి ॥ ౧౮ ॥ తిరమతినంచరింపుచు
విదేహమహీపతిపత్ముమారిసి । యురు బలశాలికిచ్చెడ పాహూదర
కస్యల నీమహాత్ముసో । దరులకునిత్తునందు శబడంబురార బహుక
లింపసం । బరపడురామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికి ॥
౧౯ ॥ జనకుడయోధ్యభరమణు సన్నిధికిశుభవార్త వ్రాసి మీ
తనయులపెండ్లికొడగు మునంబునరమ్మని బంపవారుప । చ్చినవరదాక
కొళికునిశేవలనమ్మిథిలాపురికొవసిం । చిన ఘనరామమూర్తి మనచిం

తలుబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౦ ॥ గురునకు తల్లిదండ్రులకు కోరిక
 పోడనమస్కరించిసో! దరులను కౌంగలించి ప్రమదంబున నందరనా
 దరించిజా!మరగిననాటనుండియగునట్టి శుభస్థితులెల్లవాడికే! ర్నరచి
 నరామమూర్తి మనపాలగలఁడు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౧ ॥ మంచిదినం
 బునంబు జనమూన్యుడు నమ్మిధిలాధిపుండుర! వ్తంచునుతించిబెక్కు
 వినయంబుల దోఁకొనిపోనజాలమో! దించుచుధిఁధిమిధ్వసులు దిక్కు
 ల బిక్కుటిలంగ బెండ్లికే! తెంచినరామమూర్తి మనదీనతబాపు
 విచారమేటికిఁ ॥ ౨౨ ॥ హరముఖ నిజరావళుల కందగరాని ప
 దాబ్దమానలే! శ్వరుడు ముదంబునకగడిగి శాస్త్రవిధి వివిధోప
 చారముల్! జరిపి న్నభార్యతో సరభసంబున శీతనుదారబోయబల్!
 మురిసిన రామమూర్తి మనమోసనుడంచు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౩ ॥
 మంగళనామమందిన యునూసతికిఁ బలియింప నొప్పున! న్నంగళనా
 ముడైదనరు మంగళుడామె గళంబునకదగక! మంగళసూత్రబం
 ధన సమంత్రముగా నొనరించి చాలయు! ప్పొంగెడురామమూర్తి
 మనపోషణశేయు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౪ ॥ మునుఁ ధరామరుల్ సిగ
 మముల్ పరియింప దొరల్ హితుల్ సతుల్! మనములమోదులైగన
 సమర్థులు సంతసమందిపువ్వువృష్టిని గురిపింపభూతనయశీషము
 నకదల్చెలువేక్కబో! సినఘన రామమూర్తి మనచింతలుబాపు
 విచారమేటికిఁ ॥ ౨౫ ॥ హుతవహునుంచిమంత్ర విధి హామము
 లుకదగదీచియూ యరుం! ధతినిశ్చవుక గనుంగొని దినంబులు
 నాల్గు గ్రమంబునకసము! న్నతిని విహాహకృత్యము లొనచి ధరా
 తనయానుమోదుడ! చతురుడు రామమూర్తి మనజంటగలఁడు వి
 చారమేటికిఁ ॥ ౨౬ ॥ జనకుడు లక్ష్మణాదులకు సత్కుఁతులావిధ
 మేయైనర్చినె! మనమలర్గా ముగ్గురుకుమారికలకదగదారబోయ
 నాయనుజులకున్ విహాహములు నాయగదాయని సంతసంబునొం!
 దినఘనరామమూర్తి మనదీనతబాపు విచారమేటికిఁ ॥ ౨౭ ॥ జన

కుడు తేరులశ్వములు సానుజముల్ దగుదాసదాసికాం । గనలుసుధే
నువుల్ వివిధకాంచనభూషణముల్ దుకూలముల్ । వినయముతో
కుమారికల వెంబడిగాన రణంబొసంగగై । కొనుఘనరామమూర్తి
మనకోరికలిచ్చు విచారమేటికిన్ ॥ ౨౮ ॥ అగణితపుష్కళోదశరధా
ధివుడ త్తరిదీవరింపగా । దగుముదముల్ బెలంగ దనదమ్ములు దానున
భార్యలై జయంబుగమిధి లేకునానతులు బొందియయోధ్యగృహప్స
వేశని । వ్రగజను రామమూర్తి మనచక్కిగలండు విచారమేటికిన్ ॥
౨౯॥ ఏనవనిజనించి ధరణీశులనెల్ల వధించి పోషించే । బూనితెరామ
నామమిటు బూనగనీకగు నే ఘనుండవై । తేనెనుగెల్వరాయన యది
ర్చిచభాగవరాముతోననిన్ । బూనినరామమూర్తి మనపోషణశే
యు విచారమేటికిన్ ॥ ౩౦ ॥ ఆపదగల్గెనెట్లని భయాశులులై దననా
రలందరా । బాపనిజూచి హయనగ బాణముచేకొని నన్నుగెల్వనీ
మ్రోపుదువేనిరమ్మని మహూన్నతవైష్ణవతేజమాతనిన్ । బాపినరా
మమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౩౧ ॥ నాతనయుండు
వీడని మనంబుననవ్వితి దేవదేవుడంచాతరి బంతిలేరులు గలయ్య
ముడంబలరారశేనలెంతో తగగొల్చి బెక్కువినుతుల్ బ్రచరింప
నయోధ్యకేగుబ్ర । ఖ్యాతుడు రామమూర్తి మనకాంక్షలొసంగు వి
చారమేటికిన్ ॥ ౩౨ ॥ అందముమీర మందిరము నందుబ్రవేశమునై
జనంబులం దందనొసంగు కానుకలనందిమనోజనుఖంబులన్ ధిరన్ సరి
దనగూడిదల్లులకు నాయనకందముగామెలంగునా । నందును రామ
మూర్తి మనసమ్మికలిచ్చు విచారమేటికిన్ ॥ ౩౩ ॥ ఎదురుదొకింతలేక

❧ అయోధ్యాకాండ ఆరంభము. ❧

ధరనేలితినేబహునాల్లు నీకు నిచ్చెద కనిలేపుమంచిది వశిష్ఠుడు తెప్పి
వరితి నీవునీ సుదతియు దీక్షబూనుమనుచున్ జనకుండు నన్ను శే
యన । మృదపుడు రామమూర్తి మనమోసమడంచు విచారమేటి
కిన్ ॥ ౩౪ ॥ మందరబోధకేకయ కుమారిమనోధవుతోడ రామునం

పందగు కాసకీయవని భారము నానుతుకీదగునిజం । బందుజేరింత
 వేని యనుటంతయు నాల్గనెరింగి సమ్మతం బందినరామమూర్తి మ
 నకాపదబాపు విచారమేటికి ॥ ౩౧ ॥ అమ కు సంతనంబొదవు న
 య్యవిజంబులు నిల్చుమేలుగా । తమ్ముడు రాజగునకల తాపసు
 లగనగల్గుగాననాకిమ్మహానేలుకంటె నిదియేఘనమంచు దలం
 తినెమ్మది ॥ సమ్మినరామమూర్తి మననమ్మికలిచ్చు విచారమే
 టికి ॥ ౩౨ ॥ వల్లభ నన్నబాళి వనవాసము నీవరుదేరయింటనా కె
 ల్లనుభంబులున్న నివియేటికి వెంటనెవత్తునన్న సరి పుల్లదళాక్షి నాజన
 క పుత్రిని దోడ్కొనిబోవనాత్మరం ॥ శల్లెడు రామమూర్తి మనచిం
 తలు బాపు విచారమేటికి ॥ ౩౩ ॥ హరిఘువీర నేనెటుల నాగెద
 నివిడనాడి కైకయ్యా । తీరొనరించె నావెతలు దీరుటకేసియుపా
 యమంచు నై న్యారవముల్ వచించెను దనమ్మను నూరటిలంగబల్
 కుబల్ ॥ దీరుడు రామమూర్తి మనదీనతబాపు విచారమేటికి ॥ ౩౪ ॥
 తల్లులకెల్లమొక్కి తమతండ్రికి వందనమాచరించిపిం తల్లిమనోభిలా
 షముగ దమ్ముడు తోనరుదేర మారివా ॥ రెల్లెడకైకదుర్గుణము లెల్లగ
 గింప సరణ్యమార్గియై ॥ వెల్లినరామమూర్తి మనవేధలుబాపు విచా
 రమేటికి ॥ ౩౫ ॥ విడువనిప్రేమనాగరులు వెంబడి గుంపులుగూడిరా
 గనొక్కడగని నేసరణ్యమున కేగగ మీరిటురానదేలనే ॥ గుడునగ
 రంబుకింకనుగూర్చి పెరిల్ వలదన్న నర్థయా ॥ త్తుడుఘనరామమూర్తి
 మనతోడుగలండు విచారమేటికి ॥ ౪౦ ॥ ఓయిసుమంత తేరుగొని
 యొయ్యెననీవికనూరుజేరిమా ॥ నాయనతోడ మాస్థితి విసంబడ జెప్పు
 మటంచు నంపియ ॥ బ్బాయతనేత్రికావనము లందు వినోదములెల్ల
 జూపుచు ॥ బోయిన రామమూర్తి మన పోషణశేయు విచారమే
 టికి ॥ ౪౧ ॥ తనపదమంచుబుట్టిన కతంబున శంభు శిరంబు నెక్కి
 భూ ॥ మినిసకలౌఘనాశ నిగమించు ప్రభావమునొందెగంగయై ॥ ననుద
 నునుర్జ్యుడవుటవలన ॥ కడుభక్తి మునింగి జాలమొక్కి సఘనరా

మమూర్తి మనకీడులుబాపు విచారమేటికి॥ ౪౨॥ ఆనదితీరవాహ
కుడు నాగుహుడెంతయుసంతశిందిన । వ్వానమొసర్చి కైకకతనంబున
మీరలల్లిప్పయానులై । కానలకేగ నేలననగానిది బూర్వకృతంబులన్న
నుజ్జానుడు రామమూర్తి మనజంటగలండు విచారమేటికి॥ ౪౩॥
పూదలుజేసి యాశబరి పుంగవు డానదిదాయెనర్చనం । భోజదళాక్షి
తోమరల బోవుచు ముందొక డప్పులభర । ద్వాజమునీంద్రపుంగ
వుని వాసమెరింగి జెలంగి వేగనం । దేజను రామమూర్తిమనదీనత
బాపు విచారమేటికి॥ ౪౪॥ అలెడదుగంగ డాచక యధార్థపు
ముచ్చటలెల్లజెప్పి యం । దతిధివిధుల్ గ్రహించి వినయంబున దామ
తనిన్ నుతించిన । మృతినటదల్లి ముందుగల మోనులనందరి జూ
చునద్దగా । నివృత్తుడగురామమూర్తి మనవేధలుబాపు విచారమేటి
కి॥ ౪౫॥ ప్రాకటరామనామజప పారగ్రథ విగతాఘృదైనవా!
నీకిని జేరిమొక్కి తనమేలెరిగించుచు చిత్రకూటము । గైకొనియి
చ్చట నిలువగాదగునంచు నసించునద్దగా । శ్లోకుడు రామమూర్తి
మనజోడుగలండు విచారమేటికి॥ ౪౬॥ ధరతనయాపయోధర ము
దగ్రత జీరినకాక రాక్షసున్ । శరమునవేయబో నతడు స్వామిహారే
ననుగావవేదయా । పరశరణన్న నాతని కృపామతి మన్ననలాచరిం
చున । త్కరుణుడురామమూర్తిమనకాంక్షలొసంగు విచారమేటికి॥
౪౭॥ రాముడులేనియీ సకల రాజ్యసుఖంబు లికేటికంచునెంతో
మది రోశి కైకజుడు దోసలశత్రువిఘాతి యాదిగా । నామెయిదన్ను
జూడ నరుదంచుచు రానరుదందునద్దగా । స్తోముడు రామమూర్తిమ
నజోడుగలండు విచారమేటికి॥ ౪౮॥ భక్తిదలంచి తల్లులకు పాద
సరోజములందు మ్రొక్కిసు । న్యక్తత నావసిన్ధునకు వందసముల్ ద
గబెట్టి దమ్మలన్ । రక్తినికొంగలించి వివరంబున నందర నాదరించు
బల్ । యుక్తుడు రామమూర్తి మనమొద్దగలండు విచారమేటికి॥
౪౯॥ జనకుడు మిన్నుబాని విడజాలని చుఃఖమునన్ ముణింగి గ్ర

క్కున ననురేంద్రలోకమునకు జనెనన్న నహాయటంచునా మృత
మున చింతజేసి నియమంబుల శాస్త్రవిధుల్ పాసంగసా ప్పినఘనరా
మమూర్తి మనవీడలుబాపు విచారమేటికి ॥ ౫౦ ॥ మనకుల పూ
ర్వులందరు క్రమంబున నేలు నయోధ్యజేరి శోభనమలరార రాజ్య
పరి పాలన శేయుమటంచు చాలమన్న నమధురోపమాన వచనంబుల
కై కకుమారుతోడజె । ప్పినఘన రామమూర్తి మనవీడలుబాపు వి
చారమేటికి ॥ ౫౧ ॥ భరతుడు నీవదాబ్జములు బాళిపురంబున
కేగనన్న సత్తరి గురు డానతిచ్చిన విధంబున పాదుకలిచ్చి సద్గుణా
కరయికబొమ్మటంచు బహుగా వినయంబానరించు నద్దయా । పరు
డగు రామమూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికి ॥ ౫౨ ॥ చిత్రవి
చిత్రమైన వనచిహ్నాలు జూచుచు లక్ష్మణుడుభూ పుత్రియు వెంట
రాగనట బోవుచు నొక్కడ మ్రోలనున్ననా య్యత్రిమునీంద్రపుం
గపు నిజాశ్రమము దగజేరునన్నని । స్తోత్రుడురామమూర్తి మన
తోడుగలండు విచారమేటికి ॥ ౫౩ ॥ అతిశయభక్తినత్రి చరణాంబు
రుహంబుల మ్రొక్కిమానిచే నతిధివిధుల్ గ్రహించి జనకాత్మజ కా
భరణంబు లామహూ । న్నతునతి యాయుగాగొని వనంబులనింక
జెరించువేడ్క నుద్ధతిజను రామమూర్తి మనజంటగలండు విచారమే

❦ ఆరణ్యకాండ ప్రారంభము. ❦

టికి ॥ ౫౪ ॥ పుడమివడంక భేచరులు భూచరు లద్భుతమంద బెక్కు
దుం దుడుకు విరాధుడార్భటముతో నవనీసుత నట్టెబట్టి కారడవుల
బారఘోర విశ్ఖివలీచే జననీకభీతిజూ । పెడుఘనరామమూర్తిమన
వీడలుబాపు విచారమేటికి ॥ ౫౫ ॥ అతిశయకోపుడైననుజు డత్తరి
శీతనుడించినోడరా । నితముగదన్ను బట్ట పృథివీధరమోయనులీలనే
లపై । జతికెలగూల్చియాతనికి శాపవిమోచనమాచరించుయో । చి
తుడగురామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికి ॥ ౫౬ ॥ అటజని
కుంభసంభవమహా మునిసన్నిధి జేరి మ్రొక్కి ముద్దుటలెరిగించియా

ఘను పశంబునముందటనున్న గాతమీ । తటిమహిమం బెరింగి ప్ర
 మదంబుననందరుదెంచుకార్యసం । ఘటనుజురామమూర్తి మనకార్య
 ములిచ్చువిచారమేటికిన్ ॥ ౫౭ ॥ పావనమైజగంబులనుపర్వనదీనమ
 మైజెలంగుగో । దావరిపొంత పంచవటిదాపునదామొకపర్వశాలమే ।
 ధావిధిగట్టిదీక్షియగు దాకనివాసమొనర్పబూనున । ద్భావుడు రామ
 మూర్తి మనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౫౮ ॥ అనుజడుశేవసేయ
 జనకాత్మజతో ననిశంబునావనం । బునవిహరింపుచున్ పలలముల్ ప
 లముల్ భుజియింపుచున్ యథే । చ్చనునదియే యయోధ్యయను చం
 దముబల్ సుఖలీలగావసిం । చినఘనరామమూర్తి మనచింతలుబాపువి
 చారమేటికిన్ ॥ ౫౯ ॥ ఒకదినమందురావణ సహౌదరియందరుదెం
 చిపుష్పసాయకసుఖబ్రాంతయై కడునయంబుభయంబులవేడనమ్మిరి ।
 పకమదిరోశిలక్ష్మణుని పాలికిబొమ్మని మాయబన్నుసా । ధకుడగురా
 మమూర్తిమనదాపుగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౦ ॥ నినుగనజాలనం
 చు నవనీసుతపైకరుదెంచుదానవాం । గననదలించికర్ణములు నాశిక
 మున్ విదళించుమంచుత । మ్మునకొకస్థైర్యగాదెలిపి మొండెముగాదరి
 గించుదుష్టము । దనుడగురామమూర్తి మనదంటగలండువిచారమేటి
 కిన్ ॥ ౬౧ ॥ భరుడును దూషణుండు దిశికంఠహితంబు బడునాల్గు వేల
 దు । స్కరదనుజుల్ మహర్భటము గాననికిన్ జనుదేరఘోరసం । గ
 రమొనరించిబెక్కు విశిఖంబులనుక్కడగించుమించునే । ర్పరియగు
 రామమూర్తిమనపాలగలండు విచారమేటికిన్ ॥ ౬౨ ॥ కనకకురంగదూ
 పమటు గైకొనియందరుదేరుదుష్టదై । త్యునిగనిముందుగాగలవిధుల్
 మది నెంచి సతిన్ తిరోహితం । బొనరిచిమాయసీతనటనుంచి బ్రహ్మ
 దముగాజెలంగుయో । చనగలరామమూర్తిమనచక్కిగల్గండు విచార
 మేటికిన్ ॥ ౬౩ ॥ ఆయలనాగహేమమయమైనకరంగముజూచి ప్రాణనా
 ధాయదినానుదెమ్మనిపదంబులపైబడి జాలిగావగల్ । సేయదయాప్ర
 పూర్ణమతిచెచ్చెరదెచ్చెననంచుదానిజే । బొయ్యనరామమూర్తిమనపా

షణశేయు విచారమేటికిన్ || ౬౦ || నొరుకకనామృగంబు బహుదహ
 థముగాజనుదేరవెంటనే మరక రయంబునన్ జని యమర్త్యవిరోధు
 నిగానెరింగియ త్రికణిన్ గ్రసాయకముదగ్రతబూని విధించుమృష్టసం ।
 హరుడగురామమూర్తిమనకాపదబాపువిచారమేటికిన్ || ౬౧ || ఎదుర
 గుతమ్మునిన్ గని మహీసుతనొంటరినుంచిరాగనొ । పృథుపదుమంచుదీ
 వ్రగతి పంచవర్తి దగజేరిసీతలే నిదియిలుజూచి హయనియనేకవే
 తల్ దలపోసి యాసతి । వెదకిన రామమూర్తి మనవేధలుబాపు
 విచారమేటికిన్ || ౬౨ || పతితుడురావణుండు చరబట్టిమహీజనుకొం
 చుబోగనా సతియడలంగ నడ్డపడి శక్తిదొలంగి సురానిపోటుచే పీతి
 బటు నజ్జటాయువును జేరినమగ్రముగా తదీయసం । స్థితివిను రామ
 మూర్తి మనదీనతబాపువిచారమేటికిన్ || ౬౩ || సవిసయవాక్యమూల్
 బలికి స్వామిహరేయని మ్రొక్కియజ్జటా యువుమృతుడైనకాలనియ
 మోచిత కృత్యము లాచరించిమ । క్కువసకలామరోత్తములకున్ గ
 నరాని పదంబొసంగుచా భవుడగు రామమూర్తి మనపాలగలండు
 విచారమేటికిన్ || ౬౪ || చనిచని యాకబంధునకు శాపవిమోచనమా
 చరించికో । రిసవరమిచ్చిముందు శబర్తి కరుణించి క్రమంబునన్ ధ
 రా తనయను జాడలారయుచు తమ్ము పుత్రో నరుదేరవేగనేగినఘన
 రామమూర్తి మనకీడులుబాపు విచారమేటికిన్ || ౬౫ || పనజహి

కిష్కింధాకాండ ప్రారంభము.

తాత్పర్యంబు తనవైరులుగా నెదభీలినొందిన । య్యనననిలాత్పజ్జబ
 నుప నాకపియం దత్తుడెంచి సన్నుదం । బుసవినుతించి మ్రొక్కిన ప్ర
 మోదత దీవెనలిచ్చి చాలమె । చ్చినఘన రామమూర్తి మనచింత
 లుబాపువిచారమేటికిన్ || ౬౬ || ఆరవినందనాపు సుగుణాళికిసంతస
 మంది ముచ్చటే మారకదెల్పి యూరవికుమారుని ముచ్చటెరింగిచె
 ల్మిగా గోరుచు ఋష్యమూకమునకున్ హనుమంతుని వెంట దంట
 గా జేరిన రామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్ || ౬౭ ||

ఆరవిజుండుభక్తి చరణాంబురుహంబుల మ్రొక్కు మక్కువన్ | నార
వమాచరించి తనకొంగిట జేర్చుచు నీకువేగనీ | బారనురాజ్యమున్
బహు ముదంబులు గూర్చెదనంచు దుఃఖముల్ | దీరుచురామమూర్తిన్
మనదీనతబాపు విచారమేటికిన్ || ౨౨ || జనకసుతన్ జేరన్ గొని నిశా
చరుడేగ మహిజనెమ్మనం | బునవెతగ్గుందివైచు మణిభూషణముల్ క
వివీరులీయహా | యనిదిలకించి తోయజ దళాక్షిని దలచి మరింతచిం
తజే | సినఘనరామమూర్తిన్ మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్ || ౨౩ ||
వాలినధించుదుందుభి శవంబచటన్ బడియున్న కాలిపైన్ | వ్రేలునజ
మ్మితాళ ఫలవృక్షము లేడిటి నొక్కతూపునన్ | గూలిచి సూర్యనం
దనునకున్ తనశక్తు తెరుంగశేయునం | శీలుడు రామమూర్తిన్ మన
చింతలుబాపు విచారమేటికిన్ || ౨౪ || ఇననుతకాలయాపన్న మి కేటికి
నీవల వాలితోడబా | రొనరుపరమ్ము తెమ్ము సమయోచితమున్ దిల
కించివానిగ్ర | న్ననవధియింతునంచు రవిసందను సాకపిరాజుపాలికిన్ |
గొనిచను రామమూర్తిన్ మనకోరికలిచ్చువిచారమేటికిన్ || ౨౫ || ఆ
తులబలాధ్యుల శతమఖాత్మజుడంబురుహాస్తపుత్రుడు | ధృతిహరియు
గ్గమోయను విధంబున ధీకొని బోరొనర్పవా | లితనువునంట సూటి
గళిలీముఖమున్ నిగుడించుజాలయో | చితుడగురామమూర్తిన్ మన
చింతలుబాపు విచారమేటికిన్ || ౨౬ || శరమున నేలగూలి పరుషంబు
లు బోకు బలారిసూతిడ | గ్గరకరుడెంచి తెల్విగలుగన్ బహుబోధ
లొనర్చి దారకా | సరణి సుబోధలున్ నెరిపి సద్గతికాతనిబుచ్చు సద్ద
యా | పరుడగు రామమూర్తిన్ మనపాలగలందు విచారమేటికిన్ || ౨౭ ||
కవికులరాజ్యసంపదకు కంజహితాత్మజురాజుజేశిస | తృప్తబురికంపివర్ష
ముతుదీరెడునాటికి నీతజాడదే | నుపమలుగల్గుసాహస బలోన్నతు
లన్ గొనిరమ్మటంచుదీ | క్షపలుకురామమూర్తిన్ మనకాంక్షలొసంగు
విచారమేటికిన్ || ౨౮ || అనిశమునెమ్మనంబున ధరాత్మజుపెవిరహాళి
గుండలో | డనుపమభక్తియుక్తివినయంబులనాదరిణంబొనర్చె | క్క

నుదివసంబులొక్కొక యుగంబుబలెకఁగునకాలమెల్లఱు | చ్చినఘన
రామమూర్తికమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ || ౭౯ || ఇనతనయు
దురాకడ కోకించుక మేరనతిక్రమింపనె | వృతమునసంతసంబాదవ నూ
నినులకడగఱుడియూదిమా | నెనొమనమీదనచ్చటికి నీవిపుడేజను
మంచుదమ్మునిన్ | బనిపినరామమూర్తికమన పాలగలండువిచారమేటి
కిన్ || ౮౦ || మిత్రకుమారుడయ్యెదను మిత్రకుమారునిగూడికేసరి |
పుత్రవలదిచాచరులు పొంతదగన్ గొనియాడనేగిభూ | పుత్రునిగూడ
నంపదన భోగచనున్నన శేయుభక్తన || ప్రితుడురామమూర్తికమ
నమేలొనగూర్చువిచారమేటికిన్ || ౮౧ || కనకనగేంద్రతుల్యులన గా
దగుబెక్కునహస్రకోట్లకా | ననచరశేనలకగని మనంబుననదృఢ
మందిభానునూ | నునిమిదంతించిశీతసుగనుం గొనదోలుమటంచునా
నతిచ్చినఘనరామమూర్తికమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ || ౮౨ ||
ఆతరినద్గుణాన్వితుడనౌ హనుమంతునిచంతజేరియా | జాతనుజూచి
రమ్మనివెనక దనయుంగరమానవాలుగా | బ్రీతిన్ సంగియాఘనుని
పెద్దరికంబొనరించునద్దయో | పేతుడురామమూర్తికమన పేదలుబా
పువిచారమేటికిన్ || ౮౩ || అతడటులేగి విఘ్నముల నంటక రావణు

సుందర కాండ ఆరంభము.

టంకలోనభూ | సుందర కాండ గాంచిదానవుల స్రుక్కడగించిపురిన్ దహిం
చివచ్చితినివచ్చికోమలి వచించువిధంబెరుగింపనతసా | నిర్వీణుడగు
రామమూర్తిమన పేదలుబాపువిచారమేటికిన్ || ౮౪ || ఆనతిచేతియు
ద్రుకరయంబుననాతడొసంగమెచ్చిశా | బాసనికొంగలించివెన భానుజు
కొంగిబజేర్చినిడువిశ్వాసముమేలుమేలుబల జూడలెరింగితిసంచుమన్న
నల్ | జేసినరామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ || ౮౫ ||

యుద్ధ కాండ ఆరంభము.

అనుపమశూరులకన్ తన యొంగదనీలను మేణుకంబవ | త్వననగవాక్కు
మొందగడ తారసు హూతసునాథవాయునం | దనముఖికోట్లసంఖ్య

లవ నాటులతోనమరాదిబోరనే | గిరమున రామమూర్తిమన కేడులుబా
పువిచారమేటికిన్ || ౮౬ || అలదశకింధరానుజుడు నన్నకుబుద్ధులుసె
ప్పబోయివ | న్నులబడిదన్ను జేరుచుననుక దయ సేయుమటంచుమొ
క్కగా | చెలిమివహించినిన్నుప్రభు జేసెదలంకకటన్న సద్దయా | జల
సిధిరామమూర్తిమన జంటగలండువిచారమేటికిన్ || ౮౭ || తోయధి
చంతజేరుతరి తోయధిమెచ్చుచునుబృక్తోవ్వెనీ | తోయధినింక సేయు
దని దొడ్డవడిన్ శరమూనదీనతన్ | తోయధిపాహిపాహియన తోయ
ధినిన్ కరుణించునద్దయా | తోయధిరామమూర్తిమన తోడుగలండువి
చారమేటికిన్ || ౮౮ || ఆతరిబార్వతీరమణు నచ్చటవేడ్కబ్రతిష్టజేలి
బ్ర | భ్యాతినమస్తవానర సహాయమునన్ సలుచేతనబ్ధిపై | శేతువుగ
ట్టబంచికపి శేనలతోనదిదాటునద్దయా | పేతుడురామమూర్తిమనపీడ
లుబాపువిచారమేటికిన్ || ౮౯ || అంతసువేలభూధరము నందొకవిం
తగచంతనుండిహ | స్తంతుడుజూపలంకసునమస్తనిశాటులజూచియా
త్తనొ | క్కింతవిచారుడైమరల నేమిదిలక్ష్యమటంచుధీ | మంతుడురా
మమూర్తి మనమంచిదలంచు విచారమేటికిన్ || ౯౦ || అమరవిరోధి
చంత కమరాధిప బాత్రునిముందు రాయభారమునకునంపి వాడటు
ధరాసుత నిచ్చుటతోప్పకున్న కాద్రము దసరారశయ్యమికధర్మమె
గానెదనెంచు యాత్రధర్మము గల రామమూర్తి మనరక్షణశేయు
విచారమేటికిన్ || ౯౧ || ఘనబలసాధనలోదనర గాననూరిసురారిసే
నలన్ | దునుముడటంచు వానరుల తోశలవిచ్చి సుమిత్రబుత్రునా
ట్లనెబురిగొల్పి బెక్కు బలులన్ సమరోర్విజెనంగిదావధిం | చినఘన
రామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికిన్ || ౯౨ || ఘనము
లడాగి కన్నులకు గానగరాక దశాననాత్మజం | డనిమొననాగపాశ
ముల నందరి బంధనశేయ పన్నగా | శనునటుదలోచి దన్మహిమసర్ప
ములన్ విదళించి మేలుగై | కొనురఘురామమూర్తి మన కోరికలి
చ్చు విచారమేటికిన్ || ౯౩ || లక్షమి కేల నేడెకపులన్ నరులన్ బారి

గొండుమంచు ధూ! మ్రాక్షుడ కంపకుండల బ్రహ్మస్తముఖుల్ బహు
 కోల్లెవీర్పగా! నక్షయభంజనాంగ దనలాదులచే సమముంపసేయు
 కోపాక్షుడు రామమూర్తి మన కాపదబాపు విచారమేటికి ॥ ౯౪ ॥
 వాలినుతాదిమర్కటుల వల్లు మహాహవశూరులజులకా! గూలుట
 కల్గి రావణుడు ఘోరతరాభాటిగా నెదిర్చవా! తూలము మేఘ
 ముల్బరన దోలువిధంబదలిచు ప్రౌఢశా! దూలుడు రామమూ
 ర్తి మన తోడుగలండు విచారమేటికి ॥ ౯౫ ॥ చండతరార్భటుల్
 జెలగ శైలచరాళిని మ్రింగుచు మహా! ద్వండుకుంభకర్ణుడటు
 దార్కొని బోరొనరింప ఘోరకో! దండమునెత్తి యాఖిలుని తక్షణ
 మాత్రమెద్రుంచు శౌర్యద! తుండగు రామమూర్తి మనజోడుగ
 లండు విచారమేటికి ॥ ౯౬ ॥ అంతదశాననాజ్ఞ నునరాతకు డాత
 నిసోదరుండు దేవాంతకు డింక బెక్కులుమహా హవదక్షులుధిక్క
 రింపన! తుంతకముఖ్యవానరుల సంపి సురాదుల ద్రుంపసేయుధీ! మం
 తుడు రామమూర్తి మనమంచిదలంచు విచారమేటికి ॥ ౯౭ ॥ కక్ష
 వహించి శ్రౌఢుడతి కాయుడు వీడతికాయుడేననకా! లక్షలకోట్లరా
 తునబలంబులతో ననిక్షేపేగని! గ్లక్షత వారినందరను లక్షణుచేసని
 గూలశేయుబల్! ధీక్షుడు రామమూర్తి మన దీనతబాపువిచారమే
 టికి ॥ ౯౮ ॥ అనుషమశూరుడింద్ర జితుడ త్తరి దెల్పుటడంపవాయు
 నం! దనుడటు దెచ్చునొషధమునకా దగదేరి దినేంద్రసూనుయో! చ
 నగొని వీడుగాల్చుటకు శైలచరావళికెల్ల నాజ్ఞలి! చ్చినఘనరామ
 మూర్తి మనచింతలుబాపు విచారమేటికి ॥ ౯౯ ॥ అనినరవానరా
 ధముల నంతరిమ్రింగెద మంచుకుంభక! ర్ణునిదనయుల్ మహాబలపరు
 ల్ జనుదేర సమీరజార్కనం! దనముఖ మర్కటాళివలనకా హతజీ
 వులుగా నొనర్పజే! శినఘన రామమూర్తి మనచింతలుబాపు విచా
 రమేటికి ॥ ౧౦౦ ॥ ఖరదనుజాత్మజుండు బహుగాదనుజుల్ దనవెంట
 నంటహా! నతులను దాకిమోహర మొగర్చుమహద్భుతలీల ఘోర

ఘో! మరముల గుప్తితద్దళ సమన్విత మాఖలునిక వధించునే! ర్వుతి
 యగు రామ మూర్తిక మన పాలగలండు విచారమేటికిక ॥ ౧౦౧ ॥
 హూమ మొనర్చియగ్నిని మహూష్మ భక్త్యైమముగ గ్రహించి
 బూ! ర్వామర ఘోషుతుండగ చరావళి నారటబుచ్చదక్షిణం! బా
 మెయి కృత్తిమంబడచి యాతనిభంగ మొనర్చు నన్యః! స్తోముడురా
 మమూర్తిక మశతోడుగలండు విచారమేటికిక ॥ ౧౦౨ ॥ జానకిబో
 లె వేరెనొక చాన నిరూపణజేసి శక్రజి త్తానలినాక్షినికడునుమనా
 త్మననేక తలంపు లూరగా! నానిజమంతయుఁ దెలిసి యారభణా
 ణమంచు ధైర్యముక! బూనినరామమూర్తిక మన పోషణశేయు వి
 చారమేటికిక ॥ ౧౦౩ ॥ మరలనతండ్రినర్చు నియమంబు సమాప్తినొ
 నర్పనీకన! త్తరిజెరుసంగ బరిచితన తమ్మునికొ శలవిచ్చి ఘోరసంగర
 మున నామహాత్మువలనక ఘననాడుని జంపశేయునే! ర్పరియగురామ
 మూర్తిక మనపాలగలండు విచారమేటికిక ॥ ౧౦౪ ॥ కొడుకురణంబు
 లోదెగుటకుఁ దశకంపు డనేకభంగులక! మిడికిమహాపరాక్రమన
 మేతుల బెక్కులననసంతనొ! క్కడెయెదిరించి ఘోర విశిఖంబుల
 పాలొనరించు శౌర్యద! యునును రామమూర్తిక మనపోషగలండు
 విచారమేటికిక ॥ ౧౦౫ ॥ మూలబలంబులిట్లు సహమూలముగాహత
 మైన బెక్కుడై! త్యాగినుతింప గ్రూరత దశాననుడాల మొనర్పన
 త్తరిక! వాలినుతాదిమర్కటుల వల్లు సుపాశ్వోము భాదియోధు
 లక! గూలుచు రామమూర్తి మన కోరికలిచ్చు విచారమేటికిక ॥
 ౧౦౬ ॥ ఘనమగు శక్తిబూని దశకంపుడులత్కణనశిమూచకా!
 లొనరుపనాత్మసంశయము నొందుచుధైర్యసభావలంబుడై, యనిమి
 పవైరినమ్మిత శరాంబుధిముంచియడల్చుమించుసా! ధనగలరామ
 మూర్తికమన జంటగలండువిచారమేటికిక ॥ ౧౦౭ ॥ ధరణివిచ్చేస్తుడైబ
 డిన తమ్మునికొంగిటజేచికోహనహూ! దరనినుబాసినేనెటుల తా
 శుదుదుఃఖపయోధిదాటనే! దరియికనాకటంచుజహు ధైర్యలిమా

నపుగాబారికాబారికా । బారలినరామమూర్తికమన పోషణశేయువి
 చారమేటికి॥ ౧౦౨॥ అధికబలుండుకేసరి బ్రయాత్నజడతరివేగనే
 గియా । షధముతకొండదెచ్చినవెనక పరిశీలతనానుషేణుడౌ । షధ
 మొకటినునిద్రవిడు చందముగాననుజుండులేవనమ్ముదపడురామమూ
 తికమన మోసముదీచుకవిచారమేటికి॥ ౧౦౩॥ ఆలములందుమేల
 గుట కార్యుననుజ్ఞరశాననుండుబా । తాలమునందుహేళామనిను
 తంబానరించుపెరింగిదానిని । ర్మలమొనర్పవానర సమూహములక
 బనిపించుయుక్తిసం । శీలుడురామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచార
 మేటికి॥ ౧౦౪॥ వీరుమఖడ్గరోముడును వృశ్చికరోముడుసర్పరోము
 డుక । వారకన్నవర్ణుడిటు పంటిబలాధ్యులనేకులంటిరా । గోరితృప్తి
 యయుద్ధమునకుక జనుదేరుదశాశ్మతోననిక । దూరినరామమూ
 తికమన తోడుగలండువిచారమేటికి॥ ౧౦౫॥ అన్నివిధంబునకబహు
 తరాగ్రహుడై సమరోద్విహారబా । ణాగ్నులకన్నవర్ణప్రముఖానుల
 నాహుతులిచ్చిదమ్మడై । త్యాగ్నులడంప నంగదముఖాంబువులకవె
 సజల్లుసాహసా । స్తగ్నుడురామమూర్తికమన మంచదలంచువిచార
 మేటికి॥ ౧౦౬॥ ఇకసమయించువేగదను జేంద్రునటంచనుసౌంజ్ఞన
 ర్వసా । యకసముదాయయుక్తిమగు నాత్మరథంబుమరేంద్రుడంపద
 క్కకనదినెక్కినానిసముఖం బునమోహరమాచరించుసా । ధకుడగు
 రామమూర్తికమన దంటగలండువిచారమేటికి॥ ౧౦౭॥ ధీరుడురావ
 ణుండుబహు తీర్లశీలీముఖములనిగుడ్చనే । మారకతత్తదహామగు
 మారుశరంబులచేనడంచినృ । త్రావిరోధిపైబహు విధాస్త్రతతుల
 గుడిపించుప్రౌఢవ్యా । పారుడురామమూర్తికమన పాలగలండువిచార
 మేటికిన్॥ ౧౦౮॥ మరిమరిబోరిదుంభభవ మానియనుజ్ఞననేకభక్తిభా
 స్కరునకుమ్రొక్కియాఘుచు ప్రసాదమునన్దను జేంద్రునొదలల్ కక
 రములుబెక్కులదృశముగా లిదలించిజెలంగుమించునే । ర్పరితుడగు
 రామమూర్తికమన ప్రాప్తగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౦౯॥ ధనుజుని

తబ్బందము టుదగ్రతదా దునుమాడవెంటవెంట నె మొలువంగ నెమ్మ
 నమునన్ కడునచ్చెరువందివానినా । భినియమృతంబునుండుట విభీష
 ణుచేవినిదానిబాయజే । శినఘనరామమూర్తిమన చింతలుబాపువి
 చారమేటికిన్ ॥ ౧౧౬ ॥ ఆమరులుమింటనదృఢతము నందివిరుల్ గురిపిర
 పనెల్లలో । కములకుమేల్ జనింపదన కక్షనిజంబనుషింపనబ్బజా । ప్రే
 ముఘనమైవహింపనమ రంబున రావణునిన్ వధింపుదు । ధ్ధమనుమరా
 మమూర్తిమన దంటగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౧౭ ॥ ఆదనుజేంద్రుడి
 ట్లుహత మాటకుహాయనుచున్ బ్రయాంగనల్ । సోదగుడున్ బయింబ
 డచు శోకిలనూరటబుచ్చిప్రేతకై । గదగనత్కియల్ గ్రహముగా
 నొనరింపనొనర్చునర్వమ । ర్యాదుడు రామమూర్తిమన రక్షణశేయు
 విచారమేటికిన్ ॥ ౧౧౮ ॥ మునుపభయంబొసంగుట నమోక్షముగా క
 వులెల్లసంతసం । బునగొనియాడరాక్షస ప్రభుత్వముకాదశకంధరాను
 జున్ । ఘనముగనిల్పిపట్టణము గట్టనహూదరునంపునద్దయా । వన
 నిధిరామమూర్తిమన వాంఛలొసంగువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౧౯ ॥ దాన
 వరాజ్యలక్ష్మికి ముదంబునదావిభుజౌటసంతసాం । భోనిధిన్ లలాడిగు
 ణభూషణుడైన విభీషణుడు యెంతో నయయు కిపాక్యముల తో
 బ్రగుతింపబహూకరింపున । న్నానుడు రామమూర్తిమన మంచిదలండు
 విచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౦ ॥ ఆదనుజాధిపుండుబ్రయ మారనొసంగ విభూ
 షణానళుల్ । దాధరియింపగూడని తలంపునమాతలికిన్ దిసేంద్రపు ।
 త్రాడులకిచ్చిమిక్కిలి నయామలిమన్ననశేయుబెక్కుమ । ర్యాదుడు
 రామమూర్తిమన రక్షణశేయువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౧ ॥ తలచుతలంపు
 దీరెనిక దానవనాథుడుగూలెమోభయం । బులుకడతేరెనంపుభయ
 ముల్ వినుపింపగనంపుభంగిమా । తలినిరయబునన్ స్తు రథంబును
 గొంచమరేంద్రుజేరబో । బలికిరామమూర్తిమన పాలగలండువిచార
 మేటికిన్ ॥ ౧౨౨ ॥ జనకబసద్ధుణావళివి చక్షణగజగముల్ నుతిపప

గ్నినిజౌతబుచినాకధవ నీరజగర్భహారాదివేల్పుతె । బ్లనుగొనియాడు
 పంతనమె లర్పయథావిధినామెగూడివేల్ । గనుఘనరామమూర్తిమన
 తాంతులొసంగు విచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౩ ॥ తననిజరాజధానికి ముదంబు
 నజేరకు బేరపుష్పకం । బునదనుజేంద్రవానర సమాహమతోనగ నెక్కి
 ధారుణీ । తనయకుమార్గమందలి విధంబులుజూపుచుశ్రీఘ్రులీలనెగిన
 ఘనరామమూర్తిమన కీడులుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౪ ॥ మనవలెనేక
 పీండ్రులు సమానినులైజనుదేరనామనం । బునకిదిమోదమకాననుచు
 భూసుతబల్కబ్రమోదమందియ । ట్లనె శలవిచ్చివానర లలామలరా
 నోనరింపునద్దయా । వననిధిరామమూర్తిమన వాంచలొసంగువిచారమే
 టికిన్ ॥ ౧౨౫ ॥ ఆజనుదారిలోనబ్రయ మారనుతించిమునీంద్రుడౌభర
 ద్వాజుడువిందొనర్చపరి వారముతోనుఖలీలనాదినం । బాజటిలేంద్రు
 మందిరము నందువసింపునుదారమానసాం । భోజుడురామమూర్తిమ
 నహోషణ శేయువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౬ ॥ తనవనవాసదీక్షకు మితంబు
 దత్తుర్దశవత్సరంబుల । దినమునకొటకాతురమతిక భరతుండెటులొ
 నొకోయటం । చనిమదినెంచిముందర రయంబునవాయుజనంపుజాల
 జాలయో । చనగలరామమూర్తిమనచక్కిగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౭ ॥
 వినయవిధేయవృత్తిముని వీరునకుబ్రణమిల్లియాజ్ఞగై । కొనియట
 జాహ్నువికగడచి గోరిగుహున్ గరుణించియాయయో । ధ్యనుగనినం
 తనబాదవ నందరికిన్ దగజూపుచిట్టలే । గినఘనరామమూర్తి మనకీ
 డులుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౮ ॥ సరభసవార్ధిదేలిగుణ సాగరుడాభ
 రతుండునాత్మనీ । దరపరివార్షవైభవ యుతంబుగదానెనురేగిపాద
 పం । కరుహములందు మ్రొక్కులిడ గానదయామఱినాదరించునే । ర్ప
 రియగురామమూర్తిమన పాలగలండువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౨౯ ॥ అతిశయ
 భక్తితల్లులపదాం బురుహంబుల మ్రొక్కి యాయరుం ధతియుతుడోన
 న్నిడునగునంద మొసటి నవననాశులె । గతికడ రత్నభావగదిగా విస

యోక్తులొసర్చునద్దగా । నివృత్తుడగురామమూర్తి మనవేదలుబాపువి
చారమేటికిన్ ॥ ౧౩౦ ॥ ధనపతిపుష్పకంబునకు నుదారతనాజ్ఞలొసంగి
దమ్ముడు । డిననిలయంబుజేరినవి నీతుడునాభరతుండుమీరలిం కను
దగురాజచిహ్నములు గైకొనుడంచు నుతింపనట్లుగై । కొనుఘనరామ
మూర్తిమనకొరికలిచ్చువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౧ ॥ మంగళస్నానభూషణ
సమన్వితులందరిగానొనర్చిదామంగళస్నానమాడియసమానదుకూల
విభూషణాంగుడై । మంగళభేరికాహళ సమస్తధ్వనుల్ జెలగన్ జెలు
గుశో । ఛాంగుడురామమూర్తి మనకాపదబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౨ ॥
ఛాధరణీభరంబు ధరణీశ్వరనే సవరింపలేకనీ । పాదుకలందుబెట్టితిక
భారమునీయదెయంచుదమ్ముడా । పాదుకలాత్మభక్తి పదపద్మములన్
దొడిగింపనొప్పన । స్తోదుడురామమూర్తి మనమోసముదీర్చు విచార
మేటికిన్ ॥ ౧౩౩ ॥ తమతమతారతమ్యముల తమ్ములుమంత్రులువానరు
లోహితుల్ । రమణులు రాజులధులు బలంబులు సేసుగలుగుదురం
గముల్ । గ్రమమునబంతులైగొలువగా ముదమార నద్యోగ్యకే
గభూ । రమణుడురామమూర్తిమన రక్షణశేయు విచారమేటికిన్ ॥
౧౩౪ ॥ వారిధిబంధనాదిజయ వర్తనలెల్లనుతించుచున్ మహా ।
కొరికమీరనాగరులు గుఱులుగాగనవీధి వీధిసం । చారముతోను
రేంద్రభవ నంబునకీడగునాత్మగేహమున్ । జేరిన రామమూర్తి
మన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ ॥ ౧౩౫ ॥ ఆతరి దానవాధివున
కర్మకుమారున కంగదాదిబ్ర । ఖ్యాతవనాటపుంగవుల కందరికిన్
దగుమందిరంబులన్ । బ్రీతిహితోపచారమొన రింపనహేమాదరు
నంపునద్దగో । పేతుడు రామమూర్తి మన వీడలుబాపు విచారమే
టికిన్ ॥ ౧౩౬ ॥ ధనమణి భూషణాంబరవి తానములాభరతుండు
తొంటికం । అనుదనవేళనెక్కువ గణించినవింతనరానిరానులె ।
అనుదగనొప్పజెప్పిన జెలంగుచునన్నియుజాచిచాలమె । చ్చిసఘ

సరామమూర్తిమన చింతలుబాపువిచారమేటికిన్ || ౧౩౭ || గురు
 డునకు న్నవస్తువులు గూచిన్ మునీంద్రులుదానునగ్నవి | ర్జరులుజను
 లనుతింపకర జాసతితోజలధీజలంబులన్ | స్థిరగతిర్యాస్త్రీ కభిషే
 కమొకర్చబెలంగుధారుణీ | శ్వరుడగురామమూర్తిమన జంటగలం
 మువిచారమేటికిన్ || ౧౩౮ || తగుమణిభూషణాంబరవి తానములంగ
 ములందుచాలభ | గ్ధగధగమంచుకోభిల వ్రధాసులుచారులుపందిమా
 గనుల్ | బొగడపుతోమజాధిపుని బోలినభణవిలస్థిలరాజరా | జగు
 నభయరామమూర్తిమన కాపడబాపువిచారమేటికిన్ || ౧౩౯ || ఆస
 నమును గుప్ప జలజాప్తకులీనులురాజ్యపాలనల్ | జేసినవేళనెక్క
 భరి శ్రేష్ఠునకదనరారురాజ్యసిం | హాననమెక్కికోటిజల జాప్తప్ర
 భణవిలస్థిలనమ్మిపా | భ్యాసుడురామమూర్తిమన పాలగలందువి
 నూరిమేటికిన్ || ౧౪౦ || ధి ధిమిధంధిమిధ్వనులు దిక్కులచిక్కటిలన్స
 డెయ్యారబుల్ | పొందుగచ్ఛత్రచామరులు బూనిబరాబరిగొల్వమింట
 నం | శ్రుతిసమ్యక్సంధ్యకము గానుమముల్ గురిపింపసంతనం | బంది
 కరామమూర్తిమన కాపడబాపువిచారమేటికిన్ || ౧౪౧ || చెలగిధరా
 క్తల్ బహు విశేషపుకానుకలిచ్చిమొక్కస్వ | స్తులుతపసుల్నచిం
 పపడతుల్ జయహారతులీయవారధా | మలుసటనంబొనర్పన సమా
 నమహామహిమంబుతోడతో | భీలుఘనరామమూర్తిమన వీడలుబా
 పువిచారమేటికిన్ || ౧౪౨ || ఆతరివాసపుండుదన కంపినకానుకదివ్యహా
 రమున్ | సీతకొసంగియాతరుణిచే హనుమంతునికంతమంధుసం | ప్రీ
 తినొసంగజేళిమురి పించినమించినసద్భుజాగ్రణో | శేతుడురామమూ
 ర్తిమన వీడలుబాపువిచారమేటికిన్ || ౧౪౩ || ఘనమణిభూషణాంబర
 వి కాయములందరికిచ్చిచాలమ | న్ననలొసరించిబాంధవ జనంబుల
 రాజలభానుజాదులన్ | దనుజులనాత్మశీమలకు దలననుజ్ఞలొసం
 గుసద్దయా | వననిధిరామమూర్తిమన వాంఛలొసంగువిచారమేటి

కి॥ ౧౮౮॥ శ్రమలనుమాటలేక కలుషంబులపాల్బడనీకజాతిధర్మము జెడనీకలోకంబ నిరంతరమారయుచుక సమ స్తభో॥ గములధరానుతాయుతముగా బహునాల్గిలలోమెలుంగుశ్రీ॥ రమణుడురామమూర్తిమన రక్షణసేయునిచారమేటికి॥ ౧౮౯॥

శ్రీకవిసంరక్షణాదివిశేషము. శ్రీ

జాతననదృశితముల నెల్లకవిత్వము గారచించిబ్ర॥ ఖ్యాతిని పద్యపద్యమున కలతమునక దగుధైర్యమానసా॥ స్వీతద్వైతకభక్తుడగు వెంకటకృష్ణనిబ్రోచునన్భక్తో॥ పేతుడురామమూర్తిమన పీడలుబాపునిచారమేటికి॥ ౧౯౦॥

ధరననగారివంశమున తామరసానిపయోనిధిబలె॥ బరగినరామయాఖ్యనకు భవ్యగుణాన్వితకొండమాంబయన్॥ దరుణికిబుత్తుడైనతన దాసునివెంకటకృష్ణునేలున॥ తక్కుడురామమూర్తిమన కాంక్షలోసంగునిచారమేటికి॥ ౧౯౧॥

ఈయెడకృష్ణదాసునకు నెల్లయుదాసుగదోచిరామరా॥ మాయనిజింహ్వానాడుచు సమస్తమతండ్రినరించుకర్మముల్॥ లోయములందులోయజము లోబలెన్వత్సమైనర్చునత్కృపా॥ లోయధిరామమూర్తిమన తోడుగలందునిచారమేటికి॥ ౧౯౨॥

అనిశము కృష్ణదాసుకలు పావలినెల్లనడంచినెమ్మనం॥ బునగలకోర్కెలిచ్చునిక పుట్టుటచచ్చుటలేకశాశ్వతం॥ బనదగునె జలోనిలయంబు జయంబొనగుర్చునద్దయా॥ వననిధిరామమూర్తిమన వాంఛలోసంగునిచారమేటికి॥ ౧౯౩॥

పఠనాదివిశేషము.

ఇదివఱియించువరానన్వల కీర్తనకల్పితునట్లబోలెనా! పదలునా
రింప నేయుచునుభంబులొనంగినిరతరంబున! న్నదమునబ్రోచియంత్య
మునమోక్షసుఖంబొనగూచునద్యయా! స్వమడగురామమూర్తిమన
పాలగలండువిచార మేటికిన్ ||౧౫౦||

శ్రీరామకథా ప్రతిపాదక ధైర్య శతకము

సంపూర్ణము.

శ్రీ

ప్రకటన

ఈదిగువన వ్రాయబడిన శతకములు కేవల భక్తిరసముగా బహువచించిగానున్నవి. ఎడమవైపు వ్రాయబడిన గ్రంథములు ప్రస్తుతం రచియింపబడినవి యందులో స్వాదుశ్యం చిత్తగించగా విశదంకాగలదు. వదువనిచ్చయించెడు నానుభ్యసఖులు మొదలయినవారికి తగుమాత్రం స్వల్పప్రతులు నావలన అచ్చుకూర్చింపబడినవి అచ్చుకు పూర్వమే వీటియొక్కయు యింతకు పూర్వం నాచేరచియింపబడి సర్వభారినామ సంవత్సరములో అచ్చుకూర్చింపబడి కావలయువారికి బెలలేకుండా పంపగలనని ఆయా పుస్తకములపయిననే ప్రకటన వ్రాయబడి ఆ ప్రకారం వ్రాయం కాబడిన శతకములు అనగా యీదిగువన కుడివైపు అగుపర్చిన వాటియొక్కయు భక్తిరసము స్వాదుశ్యమునుమాచి సార్వకాలమున్ను అచ్చుకూర్చించుక విక్రయపరుస్తు లాభమును సంపాదించుకునేకొరకు కొందరువర్తకులు మొదలయినవారు సర్కారువారి అక్రమ ప్రకారం తమచేరట రిజిస్టర్ చేసి యివ్వవలెనని బహుగాకోరియుందురుకాని ఆ ప్రకారం ఒకరియందే స్వాతంత్ర్యం పెట్టడంలో ఇతరులకు అధికారం లేనందున కొంతకాలం పిమ్మట గ్రంథములకు నష్టం సంభవించుననే సందేహంవలన ఎవరికిన్ని రిజిస్టర్ చేయబడియుండదు. ఈ గ్రంథములనుంచి జ్రవ్యలాభాభిలాషులైన వర్తకులేకాని ముద్రాక్షరశాలాధికారులేకాని కీర్తివిశేషమున కీచ్చయించెడు భగవద్భక్తులు మొదలయినవారలేకాని ఈ యావత్ గ్రంథములున్ను తమతమ ఇష్టానుసారం వలయునప్పడెల్లా అచ్చుకూర్చించుకొనుటకు నిండా స్వాతంత్ర్యం వుండగలదు నావలన ఆటంకం యెంతమాత్రంలేదు యేవిధంవలనేగాని గ్రంథప్రచురమునకు సహాయపరులైన సత్పురుషులను గురించి నిండా ప్రార్థించుచున్నాడను.

గ శ్రీరంగశతకం సీసపద్యములు
అంత్యనేమములు అచ్చటచ్చ
ట మ్లేఛశబ్దములు కూడా
కూర్చబడినది.

గ శ్రీరామకథాప్రతి పాదకధై
ర్యశతకం ఉత్పలమాలలు
చంపకమాలలు రామాయణ
కథానుసారముగా ప్రతికాల
ములో పఠనకు తగినదిగాను
న్నది.

గ శ్రీకృష్ణకథా ప్రతిపాదక ధై
ర్యశతకం ఉత్పలమాలలు
చంపకమాలలు భాగవతదశ
మస్కంధకథానుసారముగా
పఠనకు తగినదిగా నున్నది.
పూర్వంలో స్వల్ప ప్రతులు
అచ్చువేయింపబడి వ్రయం
అయినందున యిప్పుడు పున
హ అచ్చువేయింపబడినది.

గ విశ్వేశ్వరశతకం శామూల
మత్తైభవృత్తములు ఈశ్వర
పరం.

గ సర్వసంబోధన కృష్ణశతకం
కందపద్యములు.

గ శ్రీహరిశతకం ఉత్పలమాలలు
చంపకములు,

గ హనుమంతశతకం కందపద్య
ములు రకారప్రాస.

గ జీడికంటిరామశతకం కందప
ద్యములు రకారప్రాస.

గ లక్ష్మీశతకం కందపద్యములు.

గ శ్రీకృష్ణనామాంకిత స్త్రీవిర
హ సీసశతకం.

గ్రంథకర్త.

అన్నగరి వెంకటకృష్ణరావు,
హాలుమొకాం, బాగు
అంబరుపేట, హయిదరాబాద్
దఖన్.

త ప్పా ప్ప లు.

పుటసంఖ్య	సంఖ్య	సంఖ్య	తప్పు.	వప్పు.
౧	౩	౪	దినేశ	దినేశ
౧	౪	౧౨	పురుషత్వముదగు	పురుషత్వముగాదగు
౧	౫	౧౬	దబున	దంబున
౨	౧౦	౧౬	నట్లు	నట్లు
౩	౧౭	౧౬	సంతసించిన రామమూర్తి	సంతసించిన ఘనరామమూర్తి
౫	౩౪	౨౪	సన్నదపడు	సన్నదపడు
౬	౩౬	౩	అమకు	అమ్మకు
౬	౩౭	౯	పుత్రిని	పుత్రుని
౬	౪౦	౧౮	నేగడు	నేగుడు
౬	౪౦	౧౯	కింకను	కింకనను
౬	౪౨	౨౬	డవుట	డౌట
౬	౪౨	౨౬	జాం	జాల
౭	౪౪	౫	శబరి	శబర
౭	౪౪	౫	దామొనర్ప	దాటానర్ప
౭	౪౬	౧౪	చిత్రకూటమునైకొనియచ్చటకొనిలువ గాదగునంచు	చిత్రకూటమందాకర మంచునిల్వదగునంచు
౭	౪౭	౧౬	వేయబా	వేయగా
౮	౫౪	౧౫	మానిచే	మానిచే
౮	౫౪	౧౭	జంట	దంట
౯	౫౭	౨	కార్య	కామ్య
౯	౬౦	౧౦	ఒకదిన	ఒకదిన
౧౦	౬౫	౩	విధించు	వధించు
౧౨	౮౦	౨	ఇనతనయు	తనయుం
౧౨	౮౧	౬	కేసరి	కేసరీ

పుటసంఖ్య.	పద్యసంఖ్య.	పంక్తిసంఖ్య.	తప్ప.	వప్పు.
౧౨	౮౧	౮	పభో	ప్రభో
౧౨	౮౨	౯	తుల్య	తుల్య
౧౨	౮౩	౧౩	యాజాతను	భూజాతను
౧౨	౮౪	౨౦	ఆసితచేతిముద్రిక	ఆసతియానవాలును
౧౨	౮౪	౨౧	దేర్చి	జేర్చి
౧౩	౮౬	౩	దన్నులబడి	దెప్పులబడి
౧౩	౮౬	౩	ననుక్షదయశేయు	ప్రభోదయశేయు
౧౩	౮౯	౧౪	లత్యమటంచుధీమంతుడు	లత్యమటంచునెంచుధీమంతు
౧౩	౯౧	౧౬	శయ్యమిక	కయ్యమిక
౧౪	౯౪	౬	ముల్ బరవ	ముక్ బరవ
౧౪	౧౦౬	౧౯	వాలిసురాది	వాలిసుతాది
౧౪	౧౦౬	౨౨	సఖావలంబుడై	సఖావలంబుడై
౧౬	౧౧౨	౧౨	అన్ని	అగ్ని
౧౬	౧౧౩	౧౮	నానినముఖంబున	వాని
౧౬	౧౧౪	౨౨	గుడిపించు	నిగుడించు
౧౬	౧౧౪	౨౪	లిదలించు	విదలించు
౧౬	౧౧౪	౨౪	నేర్పరితుడగు	నేర్పరియగు
౧౬	౧౧౬	౨	విభీష	విభీష
౧౬	౧౧౮	౮	బ్రయాంగనల్	బ్రియాంగనల్
౧౬	౧౧౯	౧౨	పులెల్ల	పులెల్ల
౧౮	౧౨౪	౬	నమానినులై	సమానినులై
౧౮	౧౨౬	౧౬	జాలయోచన	యోచన
౧౯	౧౩౩	౯	ధరణీ	ఇధరణీ
౧౯	౧౩౬	౨౨	సద్గుణో	సద్గుణో
౨౦	౧౪౮	౧౩	ఈయెడ	వీయెడ